

AZ ERDÉLYI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET
THEOLÓGIAI FAKULTÁSÁNAK
ÉRTESITŐJE

AZ 1926—27. TANÉVRŐL.

SZERKESZTETTE :

Dr. TAVASZY SÁNDOR

A THEOL. FAKULTÁS IGAZGATÓJA.

A REF. THEOL. FAKULTÁS KIADVÁNYA.

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R.-T. NYOMÁSA
CLUJ-KOLOZSVÁR
1927.

Évmegnyitó beszéd.

Tartotta *Dr. Tavaszgy Sándor* theol. igazgató-professzor.

Elhangzott az eskü az új professzor és a fogadalom: az új tanítványok ajkáról. És én megindult lélekkel áldom az Urat, hogy a professzorban új oszlopot állított az Ő erdélyi anya-szentegyházának láthatatlan templomába és az új tanítványokban új anyagot küldött Fakultásunk szellemi műhelyébe, hogy új nyilakat faragjunk a Sátán minden gonosz hatalmasságai ellen! Komoly és mély meggyőződéssel vallom, hogy az új munka új kezdetén, ez ünnepélyes parányi időn Isten örökkévaló kijelentésének árja tör át s a kegyelmes Isten új szerszámok, új eszközök által kész biztosítani miközöttünk az Ő láthatatlan országának továbbépítését és új hangszereken keresztül engedi zengeni az Ő dicsőségének felséges szinfoniáit. Mekkora áldás a földi ember földi életére, hogy nem szűnik meg a vetés és aratás, de milyen kibeszélhetetlen nagy kegyelem, hogy nem szűnik meg a mennyei vetés és a mennyei aratás!

Nem tudom, hogy a világtörténelem micsoda új periodus előtt áll. Nem tudom, hogy a földi ember földi története merre, micsoda irányba készül venni új utját. Nem látom a világra borult nagy khaosból való kibontakozás újabb bukdácsolásainak újabb lehetőségeit. Azt azonban látom, tudom és kényszerítő erejű hittel vallom, hogy korunk válságokkal teli idejében, amikor sulyos próbák, megfélemlítő borzalmak és fenyegető veszedelmek rémei között élünk és járunk, Isten ismét szent és drága időt adott minékünk, hogy szemeinket felemeljük az időiből az örökkévalóságra, az elmulóról az elmúlhatatlanra, az emberi tanácsok utjáról Isten örökkévaló végzéseinek útjára, az emberről a Krisztusra. *A kis emberi okoskodások, az állambölcseleti, politikai, szociologiai és egyéb más bölcselekedések tökéletes csődöt vallottak. Ma még vergődik, erőlködik, kényszereg a politika, a szociologia vajudnak*

a hegyek és egereket szülnék. Akinek még ma sincs szemé meglátni, hogy hiábavaló, haszontalan játék, üres szemfényvesztés minden olyan kezdeményezés és munka, amely függetleníti magát Istentől, annak sohasem lesz érzéke az élet valósága iránt, ellenben illúziók és fantázia-képek lidércfénye után fog mindig szaladgálni, míg el nem vész szennyes lápok és mocsarak halálos, gyilkos szövevényei között.

*Az utolsó katasztrófális évek szellemének története világosan megláttatta velünk, hogy az élet valóságának igazi érdekeit nem azok az irányok, nem azok az elméletek, nem azok a törekvések szolgálják, amelyek „az élet parancsoló szükségai“-re való hivatkozás paroléjával hivalkodnak, hanem az egyetlen, a páratlan, a mindig új és soha el nem muló Evangélium. *Ki tagadhatná, hogy az utolsó évtizedek története letagadhatatlanul azt igazolja, hogy a világon mindenütt a legirréálisabb, tehát a legéletellenesebb irányoknak, elméleteknek és törekvéseknek az Istentől függetlenített politikai, gazdasági, szociális u. n. reformmozgalmak bizonyultak?! Amiképen lehetetlen minden immanens világmagyarázat, épen-
ugy lehetetlen minden immanens világmegtartás! Hogy lehessen a világot és az embert csak magából a világból, vagy csak magából az emberből magyarázni, amikor ugy a világ, mint az ember önmagában csupa végéremehetetlen kérdések sorozata; s hogy lehessen a világot és az embert csak a világból s csak a pusztá emberi erők által megmenteni és megtartani, amikor ugy a világ, mint az ember csupá nyomorúságok, tehetetlen vergődések summája? Ugy a pusztá, immánens, Istentől függetlenített világ, mint a pusztá, immanens, Istentől függetlenített ember önmagukban a legképtelenebb irreálítások, a valóságnak ellentmondó illúziók, pusztulásra szánt, halálba siető, törzsüktől elvált, ágairól letépett őszi falevelek. Aki az Isten szuverén, szent akaratától függetlenített politika, nemzetgazdaság, vagy szociológia által akarja az ember és a világ egészébe vágó mély sebeket gyógyítani, az épen olyan balgán jár el, mint aki az önvérében halálra fertőzött szervezetet ugyanazon halálosan fertőzött vérrel akarja restituálni. Egyetlen biztos diagnosztikája van a mai világnak és az embernek: Addig kereste a világ és az ember önmagát, addig élt a világ és az ember önmagának és önmaga által, míg önmagát is tökéletesen megüresítette s ma**

készül önmagába süppedten önkeze által elveszni. Olyan a mi világunk és olyan ez az árva modern ember, mint a világrendszerek összefüggéséből kiszakadt bolygó, amely az összetörtetés felé vágatva, céltalanul és idegenül kovályog, kereng, de egyszerismind mind mélyebbre zuhan sorsa felé.

De kétségtelen azonban az is, hogy ezt a totálisan beteg világot és ezt a szíve mélyéig fertőzött modern embert nem fogja meggyógyítani tudni a vallással is sportot űző szubjektív és érzelő kegyesség sem!

*Az Evangélium mindig inkább botránkozás és bolondság mint tehetetlen és erőtelen érzelgősség. Ahol az Evangélium megszűnt kihívó botránkozás lenni minden önző számitással szemben, vagy ahol megszűnt érthetetlen bolondság lenni minden középutat kereső morállal szemben, ott megszűnt Evangéliumnak lenni. És az Evangélium — valljuk be! — megszűnt evangéliumnak lenni s lett belőle minden gondolkozással és minden világfelfogással megalkuvó „vallás“, amely mellett számitás nélkül halad el ez a totálisan beteg világ és a kezét legyintve halad el a vérét vesztett modern ember. *El kell ismerünk, hogy az u. n. modern valóságosság legfőbb ámbicióját az képezte, hogy eliminálja magából mindent, ami provokáló, idegén, más, ellentmondó e világgal és az ebben élő emberrel szemben s minden erejével arra törekedett, hogy teljesen alkalmazkodjék és hozzáhasonuljon ehhez a világhoz és ennek vergődő férgéhez: az emberhez. A modern vallásosság inkább akart mystika, világnézet, erkölcsiség és egyéb más lenni, mint Evangélium; és mind csak azért, hogy ne legyen botránkozás és bolondság a csak ebben a világban élő s puszta emberségre törekvő ember előtt. A mai modern vallásosságból kiveszett az az evangéliumi fölény, amely nyugodt biztonsággal halad el mennyei erejének tudatában a csak ennek a világnak élő s csak ebből a világból élő emberi vélekedések fölött. Az Evangélium Istennek ereje!**

És mi lehet nagyobb, hatalmasabb, reálisabb, tehát átfogóbb és győzhetetlenebb, mint Istennek ereje? Az Evangélium nem önző vágyak kielégítője, nem illúziók melengetője, nem is drága énünk dédelgetője! Az Evangélium Istene nem a saját kívánságaink szerint önmagunk által teremtett választott Isten, hanem Isten, aki maga teremtett és választott minket; Isten, akit nem mi ítélünk meg, hanem, aki maga mond ítéletet

mi felettünk. Az Evangélium Istene nem gyönyörűségre, hanem szolgálatra, küldetésre hívott el minket és küldött el ebbe a világba!

Az Evangélium Istennek ereje, tehát nem emberi erő, amelyet Istennek tulajdonítok, hanem valóságos erő, amelyet Isten maga tulajdonít nekem. Az Evangélium Istennek ereje nem csupán áhítatos óráim számára, hanem egész életem minden órája számára. Az *Evangélium nem magánügy, amelyet vissza lehetne parancsolni kápolnák és imádkozó kamrák falai közé, hanem közügy, világügy, az egyetlen életügy, az egyetlen reális, győzelmes életügy.* Az Evangélium az egyetlen lehetséges *politika*, amelynek alapelve nem a kijátszás, nem a rablásvágy, nem is az elnyomás, hanem az Isten dicsőségének önzetlen, önfeláldozó szolgálatára való őszinte összeműködés; az Evangélium az egyetlen lehetséges *közgazdaság*, amelynek alapelve nem az hogy minél kisebb részt követelnek magamnak a produktív munkából, de annál nagyobb részt a nyereségből, hanem megfordítva: önzetlen részvétel a produktív munkában, önmegtágadó részesedés a nagy nyereségből, vagy amint Kálvin megfogalmazta az evangéliumi kapitalizmus alaptételét: minél nagyobb produkció, és minél kisebb fogyasztás. És az Evangélium az egyetlen lehetséges *szociológia*, mert nem elképzeléseken nyugszik, hanem az egyetlen alkotó erőn: a szív megszentelő szeretetén, amely minden tagot belülről indít cselekvésre, önmaga lelkiismerete előtt érzett, kötelező felelősséggel. Az Evangélium az egyetlen biztos baráti, közösségi, családi kötelék, az Evangélium valóban az örök tevékeny, harcoló és diadalmas Isten ereje! Ez az Evangélium az egyetlen lehetséges totális gyógyítója a totálisan beteg világnak és a szíve mélyéig beteg embernek!

Ennek az Evangéliumnak a szolgálatáról tettél bizonyágot Te Testvérem, professzorátusunk új tagja, s én boldog vagyok, hogy hitvallásodat és programodat drága intézetünk hitvallásával és programjával egynek vallhatom. Boldogok vagyunk, hogy munkatársunknak vallhatunk, büszkék vagyunk, hogy intézetünk szolgálatában láthatunk. Kénytelen vagyok szemedbe mondani, hogy az erdélyi anyaszentegyház egyik legjobb lelkipásztorának néztünk Téged mindig s nem szégyenlem bevallani hogy jövőendő lelkipásztori nemzedékünk nevelésében épen azt a munkát és szint nélkülöztük a legjobban,

amit különösen Te tudsz adni közvetlen meleg barátságra alkotott szived pásztori munkáját. Isten iránti hálával és őszinte testvéri és kollegiális szeretettel üdvözöllek és kívánok életedre és munkádra áldást, kegyelmet és győzedelmet Az Által, aki meggyőzte ezt a világot!

Szeretettel üdvözlöm *Nagy Géza* theol. h. tanár testvérünket, aki, egyelőre, mint helyettes tanár nyert Elöljáróságunk által megbízást. Legyen áldott köztünk való forgolódása!

Szeretettel üdvözlöm a főtiszt. és mélt. *Püspök Urat*, intézetünk legelső és legjobb barátját. Testvéri szívvel kérem, hogy segítségét és szolgálatát ne vonja meg intézetünktől ez év folyamán se, s nagyrabecsülését, amellyel intézetünkkel szemben viseltetik s amelynek szives volt annyszor kifejezést adni, őrizze meg velünk szemben ezután is indításul és biztatásul.

Mély tisztelettel és hálával köszöntöm intézetünk új főgondnokát, *Báró Kemény Pál* öméltóságát, új gondnokát *dr. Kovács András* atyámfiait, valamint a méltóságos *Elöljáróságot* és a nagytiszteletű *Tanári kart* és kívánok ez évi munkájukra és drága életükre Istentől áldást és gazdag kegyelmet.

Örömmel és őszinte testvéri szeretettel üdvözlöm a Tiszteletes Ifjúság minden tagját. Azokat, akik már régi tagjai és azokat is akik új tagjai Alma Materünknek. Szeretettel nyújtjuk felétek szívünket, hogy szívetek egybedobbanjon a mienkkel azoknak a nagy céloknak, szent eszményeknek szolgálatában, amelyre mindnyájunkat elhívott az Úr. „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket” — Egy pillanatra es tünjék el szemeitek elő ez ige. Ez emeljen fel titeket, amikor elestek, amikor viaskodtok, amikor tusakodtok, mert viaskodnotok, tusakodnotok kell az igaz ságért. Ennek az igének igazsága növelje bennetek a felelősséget, amellyel tartoztok Istennek, hogy ilyen jó volt tihozzátok és a maga seregének tagjai közé kiválasztott titeket. Többé nem vagytok a magatoké, hanem egyedül az Istenéi, az ő eszközei, az ő szerszámai és fegyverei vagytok az ő dicsőségének a szolgálatára. Nem vagytok a magatoké s mégis az igazi szabadság tágas mezői most nyíllanak meg előttetek: az az istenfiak szabadsága. Legyetek engedelmesek az Úrnak és szabadságotok mind nagyobb, áldottabb és gazdagabb léssen! Ezzel az 1926—27. tanévet megnyitottnak nyilvánítom.

Az én szolgálatom.

Tanári székfoglaló, tartatott a ref. theológia 1926. okt. 3-i megnyitó ünnepélyén.

Főtiszt. Püspök Úr! Méltós. Elölj.! Nt. Tanári Kar! Kedves Ifjúság! M. t. Közönség!

Meghajtott fővel, megoldott saruval lépek e helyre, melyet oltárrá szentelt az előttem itt járó drága lelkek tiszta lánggal égre csapó áldozata. Sokan közülök az áldozatban már ellobogtak, sokan közülök országhatárokon túlra vittek innen a szent tűzből, de áll az oltár és lobog rajta az a régi láng. Mellette már csak egy van az első áldozók közül, új papok, új lelkek áldozata száll fel benne, róla a magasba és illatozik szét a világba. De mégis, most, amikor Isten meg nem hálálható kegyelme, e szent hely papjainak és őrállóinak meg nem érdemelt bizalma folytán alázattal én is ideléphetek ehhez az oltárhoz, hogy munkámat és életemet tűzében ellobogtassam: most is az a fény világít róla lelkembe, az a balzsamos illat leng körül, mely hosszú évek előtt, az ifjú kor küszöbén, mikor először léptem át az intézet kapuját, örök, boldog rab-ságba ejtette lelkemet. És hálámmal együtt száll a könnyörgés Isten elé: Engedd Atyám, hogy legyek alkalmas és méltó a régi tűznek alázatos és hűséges ápolására!

Az álmok beteljesülésének, a remények valóra válásának boldog, egész életre elkötelező pillanata ez reám nézve, amikor a gyorsabban dobogó szívből, az örömtől összeszoruló torkon keresztül hiába kívánkozik égre a hála, mert a szavak királyi palástját is koldus rongyokként kevesli a lélek. Milyen jó hinni, hogy az engem elhívó Isten és a bizalmukkal megajándékozó drága lelkek e koldus rongyokban is elfogadják a szerény, de tőlem egyedül kitelő ajándékot: alázatos hálámat, forró köszönetemet és hűséges felajánlkozásomat, melyet igaz lélekkel íme felkínálok.

A hála terhét egy futó pillanatra lerakva, mielőtt mint

éltem végéig boldogan hordozandót újra felvenném, tekintetem a kötelezettségre, a munkára fordítom, amely itt vár reám, hogy vallomást tegyek arról, *miként* akarom végezni, hogy fogadalmat tegyek arra, hogy *minden erőmmel* végezni akarom.

Mint eddig még minden előttem itt álló lelkében, úgy az enyémekben is, két kérdés vetődik fel és vár feleletet ebben az ünnepélyes pillanatban *mit vár tőlem ez a mi intézetünk és hogyan felelhetek meg ennek a váráhozásnak?*

Az első kérdésre a felelet könnyű, mert a feladatot készen kapom. Ez az intézet nem egy önmagában és önmagáért álló, izolált intézmény, melynek munkásai kényük-kedvük szerint maguk szabják meg, tűzik ki a feladatokat és a célt, hanem egy élő közösségnek, az erdélyi református egyháznak egyik szerve, amelyet az a lélek éltet, mely professzorai szívében, agyán, élete munkáján keresztül immár 30 éve árad ki az egymást követő nemzedékekre, hogy rajtuk keresztül kint a gyülekezetekben testet öltjön, mint megtartó hit, mint szolgáló szeretet, mint jövőbe néző, diadalmas reménység. Miként a szív a testet és a test a szívet, olyan kölcsönhatással élteti egymást ez a fakultás és az erdélyi református egyház. Ez a fakultás a maga tanári karával és ifjúságával, ez az egyház a maga órallóival és gyülekezeteivel azok, akiknek tartozom életem munkájával. Milyen jó, hogy mindjárt elindulásomkor bizonyos lehetek afelől, hogy ez a sok úr tőlem mind csak egy és pedig a világon a legnagyobb, legboldogítóbb szolgálatot kívánja az Isten dicsőségének szolgálatát.

Az az irány is, amelybe e szolgálat betöltésére el kell indulnom, előre meg van szabva professzori megbízatásomban, amely két, sokszor egymástól messzire kigyózó ösvényből kell, hogy egyellen úttá szélesedjék. Az egyik a tudományos-elméleti, a másik a gyakorlati nevelői munka. Ez a professzori munka ama két sarka, melyeknek állandó érintkezéséből, kapcsolatából gyulad fel az a tiszta láng, mely utat találni és utat mutatni egyedül elégséges s melyek között a kapcsolatot a professzor egyénisége tartja fent. Ez az a két láb, ez az a két szárny, melyek közül, ha egyik béna nyomorult porban csúszás vagy ködös régiókban való céltalan koválygás az a munka, mely különben a leggyönyörűsebb és legboldogítóbb isteni megbízatás.

A legutóbbi évtizedek theologiai kutatásainak eredményét ha röviden össze akarnám foglalni, erre a semmit mondnak tetsző, de következményeiben és úgy az elméleti tudományos, mint a gyakorlati nevelői munka szempontjából óriási jelentőségű tételre jutnék *a theológia legyen theológia*.

A 18. század alkonya a theológiai tudományt, mely nem is olyan régen a scholastika theológiájában virágzása tetőpontján állott, sajnálatos és szégyenletes, egyszersmind halálosnak látszó romlásban hagyta. Az a tudomány, mely nem régen az Isten mélységeit vizsgálta, lélektelen, üres kadaver lett, megérve arra, hogy elhantoltassék a feltámadás reménye nélkül a feledés temetőjébe. A theológia elvesztette a tárgyát. Amily kérlelhetetlenül megállapította a felvilágosultság hogy az irracionális a tudományos vizsgálódás tárgya nem lehet, oly kérlelhetetlenül huzta meg a szellemi fejlődés a lélek harangot a velünk született eszmék észvallása felett is.

A theológia csődbe került. Nem csoda, ha a tudományos gondolkodás, amely a természettudományok bámulatos haladása által elkábítva a szellem dolgai iránt elveszítette érzékét, nemcsak a theológia jogosultságát, hanem az Isten létét és a valóság szükségességét, létjogosultságát is tagadásba vette.

De az Isten, ha létét tudományosan igazolni nem is lehetett, tovább élt és munkált és a szomjazó lelkek továbbra is megújító erőt merítettek a vallás forrásából, ha a tudósok illúzióknak minősítették is azt.

Igy fordult a figyelem a vallás tényére és az Isten irracionális valósága helyett a theológiai kutatás tárgya a vallás a maga tapasztalati valóságában lett. A theológia, amely nem felejthette el, hogy a halálos csapást a tudomány részéről kapta, minden erejét összeszedte, hogy olyan módszeresen és rendszeresen dolgozza fel új tárgyát, mint bármely más szaktudomány. *Igy lett a theológiából vallástudomány* és maradt valástudomány szinte napjainkig, amely tudomány, bár egészen el akarta és el is foglalta a theológia helyét, utóbb már nem igényelte, sőt szégyelte a theológia tisztas nevét. Módszer és rendszeresség tekintetében kifogástalan volt a vallástudomány, gáncs ez oldalról nem érhetette és nem is érte. Tudományos szempontból egyetlen sebezhető pontja volt a tárgya. Így reája nézve a döntő kérdés így hangzott *realitás-é a vallás vagy illúzió ?*

A vall. tudomány eme akhilleszi sarka védelmezésében bámulatos és eredményes munkát végzett, amely eredmények egyfelől és azok az utak másfelől, amelyekre az eredmények elérhetéséért rálépett, döntő befolyást gyakoroltak a vallástudománnyá lett teológia kialakulására. Mélyreható történet-pszichológiai és filozófiai kutatások fáradságos munkájával igazolta a vallás reálitását, a mi által véglegesen és vitathatatlanul beilleszkedett a tudományok rendszerébe. Az eddigi exkluzivitásából ekként kilépő teológia egyuttal más irányban is átlépte a régi teológiai kutatás szent határait, amennyiben kiterjeszkedett nemcsak a keresztyénség, hanem általában a vallás, minden vallás vizsgálatára, ezzel betöltvén az elfogulatlan, csupán az igazságra néző tudományos kutatás utolsó követelményét is.

A vallástudomány fellegvára, mely a tudományos kutatás követelményeinek ily szigorú szem előtt tartásával épült fel, büszkén, bevehetetlenül, tudomány mivolta gőgös öntudatában trónolt a tudományok parnassosán. Az intellectus elégedett lehetett sikerült munkát végzett. Ugy tárgyát, mint módszerét tekintve teljesen egyenjogu testvérként foglalhatott helyet a vall. tud. a tudományok nagy családjában.

Az a gazdag anyag, melyet a történeti módszer alkalmazásával összegyűjtött, az a bepillantás, amelyet legfiatalabb hajtása a vallásos tapasztalatoknak, mint lélektani tényeknek leírása által a vallásos lélekbe nyújtott és az a világosság és határozottság, mellyel az így összegyűjtött anyagot öntudatosította, rendszerbe foglalta és a világnézet síkjába beledolgozta, a vallástudománynak nemcsak a multban, hanem a jelenben és a jövőben is elévülhetetlen érdemeket szerzett és olyan szilárd alapot vetett, amelyről a tudományok szeleinek bármely változásai többé őt ledönteni nem fogják.

De — és ebben van a mi szempontunkból a vall. tud. ítélete — a vallástudomány *csak* vallástudomány és *nem* teológia. Nem teológia, mert tárgya nem az Isten, hanem a vallásos ember, mivel az Isten, mint irracionális valóság a tapasztalaton alapuló, kutatási módszerében ahhoz alkalmazkodó és pusztán az intellectusra támaszkodó tudományos vizsgálódás tárgya nem lehet. Így az a nyereség, mely e tárgyváltozás folytán a vall. tud. részére jutott abban, hogy szigorú értelemben vett tudománnyá lehetett, kétes értékűvé lett az által, hogy

a vallás subjectiv — emberi oldalának történelmi és lélektani kutatása folytán teljesen és egészen historiai és társadalmi tudománnyá lett. Hogy ez a továbbiakra nézve a mi szempontunkból mit jelent, akkor lesz nyilvánvaló, ha megállapítjuk, hogy az eként tisztán onthologiai tudománnyá lett vall. tudomány a maga öncélu — ténymegállapító és magyarázó — mi-voltában *nem is helyettesítheti a theológiát*. Mert azáltal, hogy az absolut isteni helyett a relativ emberit tette a kutatás tárgyává, elveszítette azt az ideal kitűző, normativ, tehát élet és világformáló erejét, amely minden fogyatkozása dacára is meg volt a lenézett theológiának és amellyel, — amint lassanként maga is belátta — szükségképen birnia kell annak a tudománynak, amely a meghalt theológia jogait és szerepkörét igényli magának. Ez a felismerés abban jelentkezett, hogy bár hosszas huza-vona után, bár nem szívesen, *kénytelen volt magamellé venni* — nem mint egyenlő jogu, hanem mint megtűrt társat — *a gyakorlati theológiát*, amelyre azonban mindig csak vállve-regető göggel nézett le, mint gazdag úr a távoli és szegény rokonra. A gyakorlati theológia eme másodrendű szerepe egészen logikusan következett a tudománynak arra fogalmából, melynek mérővesszőjéhez büszke öntudattal alkalmazkodott a vallástudomány, de amelynek mértéke a szegény gyakorlati theológiára sehogy sem illett reá. Ha reápróbálták erőszakolni esetlenül, lényéből kiforgatottan mozgott az uraságoktól levett parádés ruhájában. És a vallástudomány mégis kénytelen volt — ha szégyenkezett is emiatt a többi tudományok előtt — megtűrni e felesleges sallangot, mert egy mindennél nagyobb hatalom, az élet parancsolta ezt. Mert a tárgyaúl szolgáló, a vizsgálódás boncasztalán hullaként kezelt, vallásos élmény, mint vízből szárazra vont hal, kétségbeesett evickéléssel mutatott rá arra a két pontra, melyek közt élete lefoly az élő lstenre és az élő vallásos közösségre, az egyházra.

A vall. tudományt az az intellektuálismus hozta létre, amely egyfelől semmiről sem akar tudni, aminek megismerésére az értelem ereje nem elegendő és amely másfelől ridegen elútasítja magától a gyakorlati egyházi érdek minden — bármily szerény — követelményét is, erőteljesen hangsulyozva, hogy a tudomány öncélu.

A vall. tudomány eme magatartása indította meg az új orientálódást, amely ma még csak a kezdet kezdetén áll és

amelynek jelszava ez a theológia legyen theológia. Az új irány a vall. tud. pompásan tagolt és teljesen kiépített rendszerével szemben még csak a fundamentum vetés nagy munkájánál tart, de már è fundamentum is mutatja, hogy nem korrektója akar lenni a vall. tudománynak, hanem egy egészen új épület, a réginek betetőzője.

Kétségtelen, hogy csirába szökkenéséhez az indítást nem a tudományos meggondolás, hanem a gyakorlati szükség adta, ikertestvére annak a lelkimegmozdulásnak, mely a keresztyéniséget keresztyénséggé, az egyházat egyházzá és ha triviálisan hangzik is, — az Istent Istenné akarja tenni. Munkájához, melynek még a maga negatív kritikai részében is, tudniillik abban a kritikában amelyben a vallástudományt részesíti, pozitív építő tendenciája van, teljes tudományos felkészültséggel látott hozzá. Nem általában, mint tudományt kritizálja a vall. tudományt, hanem mint a theológiát helyettesíteni akaró tudományt.

Abból indul ki, hogy határozottan megkülönbözteti a vallás isteni és emberi oldalát, mint okot és okozatot. A vallás gyökere nem a racionalis emberi, hanem az irracionális isteni, amely a kijelentésben, az Igében jelenik meg és az egyházban realizálódik. Ennélfogva a theológiának ha theologia akar lenni, tárgya nem a subjectív emberi, hanem az objectív isteni. Isten az emberre nézve felfoghatatlan és örökre megérthetetlen, ha a kijelentés által magát meg nem ismerteti. Ez az isteni kijelentés a Szentírásban található meg. Isten a kijelentésben nem a maga lényegét, hanem akaratát közli. E kijelentés elfogadására és-felfogására az értelem nem elegendő, hit által kell azt először megragadni. Isten az egyetlen valóság, érette van minden. Ennélfogva, miként a vallásos szemlélet, úgy a theologia is nem anthropocentrikus, hanem theocentrikus. Nem az ember üdvösségének, hanem az Isten dicsőségének a munkálása az, amit Isten akar.

A theologia tehát egészen más, mint a többi, a véges világ dolgaival foglalkozó tudomány. Nem igényli, hogy a tudományok rendszerébe beiktattassék, mert tudatában van, hogy ő nemcsak más, hanem több is mint a többi tudomány. Amily természetes volt a vall. tud.-nak az a törekvése, hogy minden tekintetben megüsse azt a mértéket, amellyel a többi tudomány önmagát mérte, olyan természetes, hogy a theologia

a maga egészen sajátos tárgyánál és céljánál fogva ennek a mértéknek alkalmazását önmagára vonatkozólag határozottan elútasítja. Mert a theologia nem több, de nem is kevesebb, mint egyfelől az önmagát kijelentő Isten akaratának hűséges, alázatos felmutatója, másfelől azoknak az utaknak és módoknak megkeresője és előkészítője, melyeken ez az isteni akarat, mint élet és világformáló erő a legteljesebben, minden megalkuvás és mellék tekintet nélkül érvényesülhet. Ezért a theologia nem öncélú tudomány, melynek egyetlen törekvése a tárgyául szolgáló tények rendszeres megismerése; a theologiai megismerés csak eszköz, mely egy önmagán túli célra, a vallásos életközösség építésére néz.

Az elmondottakból most csak három, de eredményében döntő jelentőségű következtetést akarok levonni.

Az első az, hogy a theologia és a vallástudomány egymástól a leghatározottabban elkülönítettett. A vallástudomány nagyjelentőségű, nélkülözhetetlen tudomány, amely továbbra is művelendő, de nem theologia, hanem csak segéd tudománya a theológiának.

Másodszor a gyakorlati theologia, amely eddig csak megtört, de nem egyenlő társként húzódott meg a vallástudomány három főágának árnyékában, döntő jelentőséget nyer, mert a theologia nem egyéb, mint az Ige megismerése és alkalmazása.

Ebből folyik a harmadik következmény a theologia szigorúan konfessionális, a mi szempontunkból kálvinista theologia lesz.

Messzi túlvezetne a rendelkezésre álló idő élémszabott határain, ha csak futólagosan is ki akarnám fejteni, hogy mit jelent a fenti következmények levonása a theologiai tudományra és különösen a mi fakultásunkra nézve. Megengedhetőnek tartom azonban most átsiklani e kérdések felett, mert abban az építő munkában, amelyet a mi fakultásunk tiszteletreméltó tanárai a mi református egyházunkban már évek óta végeznek, gyakorlati, tehát mindenki előtt érthető feleletet nyertünk e kérdésekre.

Nem mellőzhetek el azonban egy kérdést, mely engem, mint a filozófia-paedagogiai tanszék tanárát, különösképen érint. És ez a kérdés az: *milyen lesz a viszony a fentiekben körvonalazott theologia és a filozófia, meg a paedagogia között?*

Félreérténé a fentelmondottakat az, aki azokból azt a

következtetés vonná le, hogy a theologia tudományellenes lett. A többi tudománytól magát függetlenítő theológia hálás szívvvel fogadja ezután is azt a becses segítséget, melyet ezek a tudományok nyújtanak. Míg egyfelől aggodalmasan vigyáz arra, hogy ő maga ne legyen többé a filozófia, vagy bármely más tudomány szolgája, másfelől lojálisan elismeri, hogy ő maga sem igényelheti a tudományok feletti uralmat.

Azok között a tudományok között, melyeket a theologiai kutatás nem nélkülözhet, kétségkívül a legelső helyet a filozófia foglalja el. Bár a theologia tárgyánál fogva nem tartozik azok közé a szaktudományok közé, amelyeknek végső elveit tisztázni és egységbe foglalni a filozófia feladata, mégis a filozófiai iskolázottságot a theologus semmiképen sem nélkülözheti. Mert a theologia legközvetlenebb segédtudományának, a vallástudománynak három ága közül, melyek mint három egymásra következő lépcsőfok vezetnek fel a theológiához, a legfelső és így a theologia küszöbét képező ága a vallásfilozófia, mely úgy módszerét, mint szempontjait illetőleg teljesen és egészen beletartozik a filozófiai tudományok családjába.

Továbbá, bár a theologia tárgyát a filozófiai gondolkodás hordozója, az értelem önerején meg nem ragadhatja, mégis a theologia, mint erről az irracionális, de a kijelentésben, az Igében a hit által átöllehető valóságról szóló tudomány, az ekként megragadott valóság öntudatosításában nem nélkülözheti azokat a módszereket és szempontokat, amelyeket a tudományos, rendszeres gondolkodás számára a filozófia termel ki és nyújt.

És végül a theologia nemcsak leíró tudomány, mely az isteni kijelentésben megnyilvánuló értékeket élénk állítja, hanem hangsúlyozottan az a tudomány, mely az embert és a világot eme legmagasabb értékek szempontja alatt nézi, és ezek formáló hatalma alá akarja helyezni. A theologia az a tudomány, mely a vallásos életnek, mint e világban reálizálódott isteni akaratnak ama örök tendenciájához, mely eme isteni akaratnak az ember és világ feletti primátusát biztosítani óhajlja, az utat és a módot mutatja. Ennélfogva, mint barátal vagy ellenséggel, a legszorosabb érintkezésbe kerül a filozófiával, amely más kiindulási pontból és más úton ugyan, de szintén törekszik egy egységes világkép megalkotására és a theológiához hasonlóan igyekszik a kulturának normákat, irányító szempontokat adni.

A theológiának a paedagogiához való viszonya hosszabb fejtegetést még kevésbé igényel. A theologia tárgyául szolgáló isteni kijelentés végeredményét, következményét tekintve nem más, mint az Isten üdvözítő akarata, amit másképen az Isten önmaga felé, az Ő országára nevelő akaratának is nevezhetünk. Már a Szentírás első lapjairól világosan felénk ragyog az Isten eme nevelő tendenciája, amikor azt mondja, hogy Isten az embert saját képére és hasonlatosságára teremtette. A theológiának az a feladata, hogy az isteni nevelő akaratot megismerje és érvényesítését munkálja. Tehát a theologia paedagogia. A nevelési eszményt világosan és határozottan állítja elénk az Ige, amikor az Isten dicsőségének szolgálatát jelöli meg, mint az ember rendeltetését. De, hogy milyen úton módon, milyen eszközök felhasználásával vezethetjük el a lelkeket erre az eszményre, azt minden theologusnak éppúgy meg kell tanulnia a paedagogiától, miként megtanulta Pál, az apostol. Így amint nélkülözhetetlen a filozófia a theologia theoretikus munkájában, úgy nélkülözhetetlen a paedagogia praktikus irányu munkájában.

Mélyen tisztelt hallgatóim! Ha teljes feleletet akarok adni arra a kérdésre, hogy mit vár tőlem ez a mi intézetünk, akkor a fentelmondottakat még ki kell egészítenem. Ha e kiegészítésben rövidebb leszek, ne méltóztassanak azt gondolni, mintha az ezután elmondandókat kevésbé fontosoknak tekinteném, de úgylátom, hogy az eddigiek oly világosan és határozottan vezetnek el a továbbiakra, hogy a részletesebb fejtegetés egyenesen felesleges. Ez az intézet nemcsak azt várja tőlem, hogy én magam minél tudományosabb módszerességgel, minél teljesebben megismerjem az Isten Igéjét, hanem elvárja és pedig éppen olyan határozottsággal elvárja, hogy erre a megismerésre és az ilyen megismerésre a reánk bízott ifjúságot is elvezetni segítsem. És itt van a professzori munkának a súlypontja. Ebben a munkában a professzor egész tudásával és egész hitével csak eszköz. Olyan értelemben véve eszköz, mint ahogyan szemlélve ez az egész világ, tehát nemcsak a professzor és az ő tudománya, nemcsak az intézet és az ő ifjúsága, hanem az egyház és az egész kultúra csak eszköz az egyetlen valóság, az Isten dicsőségének a szolgálatában.

Még csak egy kérdés van hátra *hogyan akarok én ennek a feladatnak megfelelni*. A hogyan kérdésében a professzori

munka összetalálkozik azzal a munkával, amelynek mezőiről hívtam ide el a *lelkipásztorival*. A lelkipásztor viszonyát a gyülekezethez az újszövetség *δουλονομία*-nak, az az szolgálatnak nevezi. Én itt is csak *szolgálni* akarok. Szolgálni akarok ennek az intézetnek, szolgálni akarok az erdélyi református egyháznak azzal, hogy szolgálok ennek az ifjuságnak. De ebben a szolgálatban egy percig sem akarom szemelől téveszteni azt, aki ebben a munkában is az alfa és az omega, a kezdet és a vég, a kiindulási pont és a cél, a mi Urunk Jézus Krisztusban magát kijelentő Istent.

Ennek a szolgálatnak való alázatos felajánlkozással kérem ez intézetnek Nt. tanári karát és Mélt. Elöljáróságát, egyházkerületünk órállóit, köztük intézetünk főfelügyelőjét, a Főtiszteletű Püspök urat, hogy engem hitben és tudományban a legkisebbet, támogató szeretetükbe befogadni méltóztassanak. Atyai, testvéri tanácsaikat, támogatásukat készséges szívvvel várom, kérem és fogadom, és ünnepélyesen ígérem: egyházunk és intézetünk nemes tradícióihoz hűségesen ragaszkodni fogok.

Az ifjúságot pedig az én gyülekezetemnek tekintem. Ami reámnézve azt jelenti, hogy soha, egy pillanatra sem akarok elfeledkezni arról, hogy az ifjúság reámbizott lelkek drága serege, akikért felelősséggel tartozom az élő Isten színe előtt. Az ifjúságról való pásztori gondoskodás nélkül hiábavaló a legragyogóbb tudományos felkészültség és a problémáknak bármily éleselméjű fejtegetése. Tőlünk az ítélő Isten azt fogja egykor számonkérni, hogy hitünkéből és tudásunkból mit adtunk át ennek az ifjuságnak, amelyet az Ő aratásába való elküldésre magának kiválasztott. A mi magvetésünk gyümölcsei ott érnek mindenütt a gyülekezetekben, ahová kimenendő ez az ifjú nemzedék. Életem álmát látom valóra válni abban, hogy egész erőmmel ennek az ifjuságnak szolgálatára ajánlkozhatom fel, akiben anyaszentegyházunk jövődjét látom, félttem és szeretem. Az ifjúságot és benne, rajta keresztül anyaszentegyházunkat féltő szeretet fog vezetni minden lépésemben. Arra kérem azért az ifjúságot, az én testvéreimet, hogy bennem mindig azt az idősebb testvért keressék és lássák, aki nem hivatalból, hanem szeretetből szolgálni, csupán csak szolgálni akar nekik.

Ekként tanári megbízatásomat egy szent, e világon legszentebb szolgálatnak tekintem. Ennek a gyönyörűséges igának

felvételére hívtam el, ennek hűséges és örvendező hordozására tettem most egész életemre fogadást. Ismerve az elvállalt teher nagyságát, mélyen érezve erőim csekély voltát, alázatos imádságomban azért esedezem a hatalmas Istenhez, hogy az én szolgálatomat elfogadni és megáldani, anyaszentegyházunkra nézve gyümölcsözővé tenni kegyeskedjék!

Testvéreim, ti is imádkozzatok érettem, hogy legyen erőm, szavaimat tettekké változtatni!

Dr. Gönczy Lajos.

Igazgatói évváró beszéd

a kolozsvári ref. theologiai fakultás évváró ünnepélyén
1927 június hó 19.-én.

Ismét új révbe érkezett intézetünk hajója, hogy a tavas zba borult parton ismét szétszéledjenek annak hajósai. Ismét végigküzdöttünk egy új szakaszt a minden emberit kérdéssé tevő Theológia tengerén s mélységek, fenyegető szirtek felett, zátonyok és kísértések között, az Úristen ítélő és kibékítő Igéjétől kísérve ismét elérkeztünk arra a szárazföldre, ahol az erőfeszítések megszűnnek, ahol a mélységek nem szédítenek s ahol a megasságok mérhetetlen távolságaikkal nem rémítenek. Hányszor és hányszor pillantattatok — ifjú barátaim! — ezek felé a földi partok felé! Bizony nem is könnyű a Kijelentés folytonosan itélettől zugó és folyton válságokba sodró tengerén hajózni! Ennél sokkal könnyebb az emberi beképzelések, álmok és illúziók virágaitól ékes és az emberi megalkuvások által enyhített és mérsékelt légkörében szárazföldi partokon ágálni és hívalkodni, — még, ha az enyészet szele is csap ott minden napon az arcunkba! — Mégis vegyük számba, hogy mennyire váltunk viharedzettekké ennek az évnek is a folyamán? Vegyük számba azokat a hiányosságokat és nyomorúságokat, amelyek bénaságra kárhoztattak közöttünk sok lelket Isten Kijelentésével szemben? És lássuk meg azokat a nehézségeket, amelyeket mi, vagy a mi földi körülményeink támasztottak intézetünkben a Szentlélek Isten munkájával szemben?

Intézetünknek az elmúlt 1926—27 tanéve I. felében 155 hallgatója volt. Ebből a II. félév folyamán kimaradt — betegségek következtében — 7, így a II. félévben összesen 148 hallgatónk volt, amelyből I. éves 45, II. éves 24, III. éves 43, IV. éves 36. Ebből királyhágómelléki 24, jugoszláviai 5, ág. hitv. ev. 5. Olyan tekintélyes szám ez, amekkorával a külföldi theologiai fakultások, vagy akadémiák közül csak nagyon kevesek

rendelkeznek. De viszont egyetlen theologiai főiskola sincs, amely a tudományos gondolkodásra előkészítelenebbül venné át hallgatóit a középiskolák karjai közül, mint a mi theologiai fakultásunk. A mai középiskolai rendszer, amely az elme formális-logikai nevelése és iskolázása helyett az emlékezet tartalmi ismeretekkel való gazdagítására törekszik, odajuttatta a középiskolát végzett ifjút, hogy a sok részlettudás emlézése következtében a koncipiáló képességei kifejeletlenül maradtak, elerőtlenedtek és bizonytalankodókká váltak. Ma ott tartunk, hogy a középiskolát végzett ifjú szelleméből hiányzik az áttekintő és összefogó képesség. Theoriák, nagyobb koncepciók és szélesebb irányú levezetések átfogására és követésére, hallgatóink csak éveken keresztül jutnak el valamilyen mértékig. Gondoljuk el, hogy mit jelent ez az állapot épen a Theologia terén, ahol a kérdések kérdéseivel, a végső valóság utolsó állítmányaival van szakadatlanul dolgunk. De hogy mennyire nehéz helyzetben vagyunk, azt másfelől különösen jelzi az a tény, hogy a részlettudás és különösen a klasszikus nyelvekben való járatlanság épen ilyen nagy fogyatékokat mutat. Világtörténelmet, világirodalmat, sőt magyar történelmet és magyar irodalomtörténetet alig-alig ismerik. Egy-egy nagy személyiségnek a történeti síkban való elhelyezésében a legnagyobb bizonytalanságban vannak. A klasszikus nyelvek tanításában a görög nyelvet már a grammatika elemeivel kell kezdenünk, a latin nyelvben is olyan nagy a tudatlanság, hogy egyes latin könyv-címeknek a megtanulása a legnagyobb nehézségeket okoz ifjainknak, hogy ne is szóljak arról, hogy a latin idézetek pontos recitálása már a nagy teljesítmények közé tartozik. **Lep'ezetlenül meg kell állapítanunk, hogy a mai középiskolai rendszer következtében a középiskolát végzett magyar ifjúság intelligenciájában nagymértékű leromlás mutatkozik. Ez a tény természetesen nagymértékben károsan befolyásolja és akadályozza a theologiai tudományos képzést.**

Az elmúlt tanév tanulmányi előhaladásának nagy akadályozója, sőt sokaknál egyenesen a megbénítója volt a sok és huzamos betegeskedés. Fakultásunk jelenlegi generációi azok közül az életkoruk közül kerültek ki, akik a serdülő kort a háború utolsó és a háború után következő sanyarú és nélkülözésekkel teli éveiben éltek át, akik tehát a nem-megfelelő táplálkozás következtében testi szervezetükben lefokozott ellentálló

képességekkel rendelkeznek, ennél fogva hajlamosakká váltak a tüdőcsúcshurutra, a neuraszténiára és a vérszegénységre. Az egész év folyamán 68 esetben kellett betegség miatt hallgatókat szabadságot adni és pedig 51 esetben, tehát 51 hallgatót egy hónapnál hosszabb időre, azonban legfeljebb hat hétre.

A mulasztásokat növelték a katonai ügyekben való kényszerű szabadságolások. Hiába biztosítja országos törvény a theologiai hallgatók hadmentességét és hiába igazolta nagyon sok esetben a jogcím fennállását az igazgató által kiadott és a püspök által láttamozott és a kultuszminiszterium által elismert bizonyítvány, a vidéki hadkiegészítő parancsnokságok a legtöbb esetben vagy nem vették figyelembe ezeket a bizonyítványokat s hosszadalmas igazolási eljárásokat folytattak le, vagy pedig messzeeső vidéki városokban való ismételt személyes megjelenés után ismerték el a jogcím fennállást. Az egész év folyamán circa 20 esetben kellett 4—5—6 napi szabadságot adni. Egy hallgatónk pedig egész második félévét az ide-oda való utaztatásokkal töltötte el, rendkívüli fáradságok és nélkülözések között. Elgondolhatjuk, hogy a sok óramulasztás mellett milyen tetemes kiadásokat jelentettek ezek az utaztatások amugy is szegényes anyagi viszonyok között élő hallgatóinknak. Ezeket a panaszainkat ismételten a kultuszminiszter úr tudomására is hoztuk és ismételten kértük azoknak orvoslását.

Nehézségeinket tárgyalva, nem hagyhatom figyelmen kívül azt a tényt, hogy az általános rossz gazdasági viszonyok súlyosan nehezettek hallgatóinkra is, ha nem is annyira közvetlenül, mint inkább a szülők révén közvetve. Internátus-konvikтусi díjhátralékaik, ifjúsági egyesületi tartozásaik, sőt magánadósságaik ma olyan nagyok, mint még az utolsó években soha.

Külföldi egyetemi tanulmányozást folytatott beiratkozott hallgatóink közül négy. És pedig Nagy József II. éves Zürichben, Eng Fülöp III. éves Zürichben, Szabó Attila III. éves Edinburghban és Szabó Endre Montpellierben. Végzett hallgatóink közül 1 Zürichben, 2 Baselben, 3 Párisban, 1 Strassburgban, 1 Utrechtben, 1 Glasgowban folytatott egyetemi tanulmányozást. Külföldi egyetemeken tanulmányozó hallgatóink száma az elmúlt tanévben 13 volt. A velük folytatott levelezéseim alapján megállapíthatom, hogy valamennyien komoly igyekezettel dolgoztak és a legjobb reménységgel nézhet anyaszentegyházunk jövődöbeli munkájuk elé.

Úgy a külföldi tanulmányozás előkészítésére, mint a theologiai önművelés elősegítésére is intézetünk ebben az évben módot nyújtott az önként vállalkozóknak a nagy európai nyelvek elsajátítására. Az angol nyelvet R. Chisholm skót missziói lelkész-testvérünk tanította a haladóknak, a kezdőknek pedig Csürös Blanka kisasszony, a francia nyelvet dr. Kovács János és a német nyelvet dr. Császár Károly.

Nem hagyhatom említés nélkül azt az igen érdemes és komoly munkát, amelyet a Rockefeller-stipendisták végeztek összesen heten, az E. M. E. levéltárában levő református egyházi vonatkozású történelmi dokumentumok szövegű másolatával. A múlt és a jelen tanévben lemásolt anyagkönyvtárunk kéziratgyűjteményének jelentős gazdagodását jelenti. Ezzel a munkával, azonkívül, hogy ezáltal nehezen hozzáférhető anyag birtokába jut könyvtárunk, másfelől azt a célt is szolgáljuk, hogy legjobb hallgatóinknak módot nyújtunk a régi levelek, naplók, oklevelek olvasásának az elsajátítására és ezzel olyan történelmi-kutatási eszközt adunk a kezükbe, amely multunk emlékeinek, hagyományainak az öntudatrahozásában nélkülözhetetlen. A multtal való kapcsolat szolgálata pedig ma különösképen szent hivatásként áll előttünk. Ebben a komoly és fáradságos munkában hallgatóinkat a mi kiváló erdélyi történésünk: Kelemen Lajos irányította és vezette. Fogadjja ezen az úton is hálás köszönetünket!

Nem kell külön hangsúlyoznom, hogy intézetünk — Isten kegyelméből! — ebben a tanévben is megadta a szemináriumok, gyakorlatok és az építő összejövetelek révén mindazokat az áldott alkalmakat, amelyek a lelkeknek a Krisztus képére való alakíttatásának és a Vele való közösségre-jutásának eszközeivé válhattak.

És most fordítsuk tekintetünket ifjúságunk tanulmányi előmenetelére és keresztyén életfolytatásának kérdéseire. Ezen a téren pedig az első, amivel nem tudok kibékülni, az, hogy hallgatóink javarészeben ma is inkább „tanuló” és nem „tanulmányozó” Készek, engedelmesek és szorgalmasak sokan a készen kapott studiumok elsajátítására, recipiálására, de csak nagyon kevesek készek arra, hogy a kérdésekben való szeretetteljes elmélyüléssel és egyéni állásfoglalással úgy belemélyüljenek, hogy azoknak szorongató és felemelő hatása alól ne tudjanak szabadulni. Még csak nagyon kevesek előtt ismeretes

és csak kevesek által gyakorolt a „tanulmányozás“-nak az a módja, amely a fogalmak és ítéletek mögött rejlő spirituális jelentéseknek a szavak, terminusok alól való felszabadítására tör, azért tusakodik, viaskodik, verejtekezik. Az igazi és a protestántizmus szellemének megfelelő tanulás a tanulmányozás, amely addig meg nem nyugszik, fájdalmas keresésében addig el nem csitul, míg a neki felkinált igazi ismeretet, vagy éppen az igazságot egyéni sajátjává nem formálta, önön szelleme belső mozgalmasságában, mint valami vérkeringésbe be nem vonta és saját lényre alkotórészévé nem tette.

Ennek az útnak és módnak a követése nélkül lehetlenné válik a Kijelentés egyedüli valósága előtt való igazi, belső, szellemi indításokból támadó engedelmes meghajlás és bizonyos megállás. Azt merem és azt kell mondanom, hogy a tanulmányozás az igazi hitből támadó igazi megismerés, amely az igazi hitnek megfelelően, magát megtagadva, engedelmesen követi a valóságban rejlő isteni logika gyémántszárait. Nekünk ma egyedül erre az ismerésre van szükségünk. Ez az ismerés tesz minket a világ szélingatta szellemiségével, a tudomány relatív igazságaival és általában minden, a lapos közvéleményből származó ítélkezéseivel szemben önállókká, az Istennel szemben való alázatosságban egyenesen szuverénekké. **Ma a Theológiának az a nagy vívmánya és dicsősége, hogy a vallást, a keresztyénséget nem menekíti ide-oda, hogy a tudománnyal szemben szél és viharmentes helyet biztosítson annak számára, mert biztos abban, hogy a Kijelentés fundamentumán állva és abban gyökerezve elveszíthetetlen territoriuma van.** Erre a Theológiára csak a protestáns szellemű tanulmányozás által lehet eljutni!

Bizonyos örömmel állapítom meg, hogy hallgatóink keresztyén szellemű erkölcsi magaviseletében, ebben az évben is áldott haladást tapasztaltam. A világ rontó szelleme, a fegyelmetlenség és a rendetlenség képében újból és újból megjelent miközöttünk, kísértett, megpróbált, de a szeretet ítélete alatt örvendezéssel figyeltem, láttam és most bizonyosságot teszek róla, hogy ifjúságunk jórészben győzedelmeskedett azok felett.

*

A vakáció virágbaborult partjain állottok kedves barátaim! Emberi számítás szerint hosszú napok, hetek, sőt hó-

napok állanak tielőttetek, amikor a megfeszült erők ellanyhulhatnak, amikor a szemeitek elrévedeznek a világ ábrázatján. Kérlek vigyázzatok, mert a pihenés órái és napjai, ha Isten nélkül élünk azokkal, nagyon könnyen a Sátán kísértéseinek óráivá válhatnak! Váljanak a nagy vakációi napjai a csöndes elmélyülés napjaivá. Ezzel a vigyázásra való felhívással az eltávozókra és visszatérőkre Isten áldását kérve, Fakultásunk 1926—27. tanévét Isten szent nevében bezárom!

Dr. Tavaszy Sándor.

Az intézet állapota.

A) Szellemi állapot.

a) Hatóságok, tanárok.

1. Az intézet tanulmányi felügyelője: *Dr. Makkai Sándor*, az erdélyi református egyházkerület püspöke.

2. Az intézet főgondnoka: *Báró Kemény Pál*, akit az 1926. június 19-iki egyházkerületi közgyűlés választott meg. Ugyanazon közgyűlés a gondnoki székbe *Dr. Kovács András*t választotta. Az előjáróság tagjait az 1922 július 15—17-iki közgyűlés választotta meg, akik a következők Világi tagok *Dr. Filep Gyula*, *Kovács Dezső* és az 1926. júl. 1-i közgyűlés által választott: *Dr. Vékás Lajos*. Lelkészi tagok: *Vásárhelyi János*, *Vásárhelyi Boldizsár*, *Sófalvi Károly*, aki évközben lemondott, továbbá: *Dr. Gönczy Lajos* és *Hegyi András*. Tanártagok: *Dr. Tavasz Sándor*, *dr. Imre Lajos* és *dr. Kecskeméthy István*.

3. Az intézet tisztviselői az 1924. július 1-től 1928 június 30-ig terjedő ciklusra: *Dr. Tavasz Sándor* igazgató, *dr. Imre Lajos* gazdasági felügyelő; könyvtári felügyelő *Dr. Tavasz Sándor*, előjárósági jegyző *Dr. Imre Lajos*. Igazgatótanács ezeket a választásokat 4153—1924. I. szám alatt kelt leíratával hagyta jóvá. Internátus-konviktusi felügyelőül előjáróságunk 1925. szeptember hó 5-én *Maksay Albert* theologiai helyettes-tanár atyánkfíát választotta meg, amely választást Igazgatótanács 8612—1925. I. szám alatt kelt leíratával hagyott jóvá.

4. Az intézet egyházkerületi képviselője *Dr. Kecskeméthy István* nyilv. r. tanár.

5. A tanári karban a következő változások estek: Az 1926. április 17-iki egyházkerületi közgyűlés *dr. Makkai Sán-*

dort a vallásbölcsezet és a systematika-theologia ny. rendes tanárát püspökké választván, tanszéke megüresedett, amelyre az Igazgatótanács *dr. Tavasz*y Sándort, az egyháztörténelem nyilv. r. tanárát hívta meg. A megüresedett egyháztörténeti tanszékre pedig *dr. Nagy Géza* theol. magántanár aát hívta el egyházi főhatóságunk. Az évek óta üresedésben levő filozófiai-paedagogiai tanszékre *dr. Gönczy Lajos* helyettes tanár hivatott meg, mint nyilv. rendes tanár.

Tanári kar

1. *Dr. J. A. Cramer*, az utrechti egyetem professzora, tiszteletbeli tanár megválasztatott az 1921. júl. 2-iki egyh.-ker. közgyűlés által, mint erdélyi református egyházunk kiváló barátja és pártfogója s az őskeresztyénség történelmének elsőrangú szaktudósa.

2. *Dr. Tavasz*y Sándor igazgató, a vallásbölcsezet és keresztyén hittan nyilv. rendes tanára, könyvtáros, egyházkerületi képviselő, egyházmegyei tanácsos, presbyter, az egyh.-ker. belmissziói-parochiális könyvtár-bizottságának, az „Erdélyi Irodalmi Társaság“-nak, a „Kemény Zsigmond Irodalmi Társaság“-nak rendes tagja, a „Református Szemle“ felelős, „Az Út“ társ, a „Minerva Könyvtár“ egyik szerkesztője, az „Erdélyi Irodalmi Szemle“ „Pásztortűz“ munkatársa. Szolgálati éveinek száma 7, intézetünknel működik 1920. június 1. óta.

3. *Dr. Kecskeméthy István*, a keleti nyelvek és ó-szövetségi tudományok nyilv. rendes tanára, egyh.-ker. képviselő, az „Evangéliumi Munkások Erdélyi Szövetségé“-nek elnöke, a kolozsvári C. E. szövetség elnöke, presbyter. Szolgálati éveinek száma 32, intézetünknel működik 1895. szept. 1. óta.

4. *Dr. Imre Lajos*, a gyakorlati theologia nyilv. rendes tanára, gazdasági felügyelő, előjárósági jegyző, egyházmegyei belmissziói előadó, az egyházker. tanügyi bizottság tagja, az erdélyi ref. egyházker. belmissziói előadója, „Az Út“ társ-, az „Ifjú Erdély“ főszerkesztője. Szolgálati éveinek száma 6, intézetünknel működik 1921. szept. 1. óta.

5. *Dr. Gönczy Lajos* a filozófiai-pedagógiai tanszék nyilv. rendes tanára, „Az én kicsinyeim“ c. gyermeklap szerkesztője. Szolgálati éveinek száma 4. Intézetünknel működik 1923. febr. 1. óta.

6. *Dr. Nagy Géza* theol. magántanár, a keresztyénség történetének helyettes tanára, magyarbikali ref. lelkész, a kolo-

taszegi egyházmegye belmissziói előadója. Intézetünknel működik 1926. szept. 1. óta.

7. *Maksay Albert* theol. megámtaná, az új-szövetségi tudományok tanszékének helyettes tanára. Intézetünknel működik 1925. szept. 1. óta. Szolgálati éveinek száma 2.

8. *Dr. Filep Gyula* egyetemi magántaná, volt vármegyei főorvos, a közegészségtan és orvosi ismeretek tanára. Szolgálati éveinek száma 25. Intézetünknel működik 1902. óta.

9. *Nagy Gerő*, az egyházi ének és zene rendes tanára. Intézetünknel működik 1922 óta.

10. *Dr. Jonescu Péter*, a román nyelv kinevezett rendes tanára. A II. félévben Jonescu megbízásából *dr. Pasca István* tanította a román nyelvet.

11. *Dr. Császár Károly* ref. leánygimnáziumi rendes tanár, a német nyelv tanítására az előjáróság által megbízott tanár.

12. *Dr. Kováts János*, a francia nyelv tanítására az előjáróság által megbízott tanár.

13. *Csürös Blanka* okl. tanítónő, az angol nyelv tanítására az előjáróság által megbízott tanár.

14. Az intézet háznagya *Bekess Károly*, aki az intézet gazdasági adminisztrációját végezte, továbbá mint pénztáros és házgondnok működött. Intézetünknel működik 8 év óta.

15. Szénior *M. Nagy Ottó*, akire az ifjuság közvetlen baráti pásztorációját végzi.

b) Hallgatók.

Beiratkozott az I. félévben 143 theologus, a II. félévben 152 theologus, tehát 10-zel kevesebb, mint a mult évben.

Ebből az első félév elején 27 negyedéves, 51 harmadéves, 23 másodéves és 42 elsőéves volt; a második félév végén 37 negyedéves, 43 harmadéves, 24 másodéves és 48 elsőéves. Külföldön tanult 1 másod-, 2 harmad-, és 1 negyedéves. Kilépett 1 elsőéves és 2 harmadéves, — Evangélikus 2 első-, 1 másod- és 2 harmadéves. Tanulmányait összevontan végezte 1 hallgató (III—IV évet). A német, angol és francia nyelvet nagyon szép eredménnyel tanulták az önként vállalkozók és pedig tanulta a német nyelvet 31; az angolt 17 a franciát 28.

A román nyelvet kötelezően tanulták valamennyien (kollokviumi kötelezettséggel).

A hallgatók illetékessége erdélyi 121, királyhágómelléki 26 jugoszláviai 5.

B) Anyagi állapot.

a) Jelentés az intézet anyagi állapotáról.

1. Intézetünk vagyona áll két házból, az egyikben az intézet van elhelyezve, a másik a C. Victoriei 42. számú bérház, melyet jelenleg a rendőrség, orvosi hivatal, bejelentő hivatal és postahivatal bérel. Az intézet épületén jelenleg teher nincs, amennyiben a fennállott 154.181 lei bekebelezett jelzálogi követelést, az egyházkerületnél kezelt betéti vagyonunkból kifizettük, de viszont e tanév folyamán az egyházkerületnél kezelt betétünket eredeti összegére vagyis 185.760 leire visszaállítottuk.

Az intézet vagyonát képezte még 16 hold 854 □-öl földterület, melyből 15 hold 467 □-ölet végérvényesen kisajátítottak. Betétekben az intézet vagyona az egyházkerületnél 185,760 lei; helybeli pénzintézeteknél 73.832 lei; járadékok: 16 drb. Bethlen-kollégiumi ösztöndíj à 100 lei; államszegély, mely ez évfolyamán 1,159.080 lei volt; egyházmegyei ösztöndíjak, a kézdi, küküllői és nagyenyedi egyházmegyéktől; értékpapirokban 61.018 lei, melyből 57.350 lei nem kamatozó hadikölcsönkötvény; a többi jelzálogkötvény és részvény alacsony kamatokkal.

2. E vagyomból gyümölcsöző az ingatlanok bérjövödelme, mely ez évben 770.700 lei; kamatjövödelem félévi elszámolás alapján 7536 lei; járadékokból 138 lei. E vagyont az előljáróság kezeli a gazdasági felügyelő tanár által.

3. Tandíjakból nincs jövödelem, mert ilyent a protestáns hallgatók nem fizetnek; más hallgatónk nem volt.

4. Az 1926—27 évi költségvetés főbb tételei a) Szükséglet: személyi kiadások 1,463.408 lei; ösztöndíjak és pályadíjak 3160 lei; fűtés és világítás 450.200 lei; karbantartás 182.418 lei; rovatok 153.450 lei. b) Fedezet: kamatjövödelem 27 585 lei; díjak 411.736 lei; bérjövödelem 770.700 lei; segélyek 1.159,080 lei; Szükséglet főösszege: 3,609.111 lei. Fedezet főösszege 3,610.437 lei.

5. Az év folyamán perselypénzekből befolyt adományok az urvacsorai felszerelési alapra fordítottak.

6. Tanáraink az egyhker. nyudijintézetének kötelezett tagjai; járulékaikat, valamint az intézet részéről köteles járulékokat a kerületi pénztárhoz fizetjük be.

7. A tanári tanulmány-alap ez évben a hozzá csatolt díjakkal 25.441 leire emelkedett.

8. Hallgatóink segélyezésére ez évben is fordítottunk 60 ezer leit s ezenkívül a Rockefeller segély-alapból teológiánkon tanuló 7 ifjúnak folyósítottunk tanulmányi segélyt. Legátumokból kaptak 470.000 leit.

b) Jelentés az intézeti internátus és konviktus állapotáról.

Az internátusba felvett növendékek látszáma 111 volt. Mindannyit saját épületünkben helyeztük el, miután a tanév kezdetén a második emelet nyugati szárnyán a CFR az összes lefoglalva tartott szobákat kiürítette és rendelkezésünkre bocsátotta. Ilyenformán az első emelet nyugati szárnyán tavaly lakószoba gyanánt felhasznált egyik tanterem is visszaadott eredeti rendeltetésének és arra sem volt szükségünk, hogy mint a múlt évben, hallgatóink egy részét a ref. kollégium internátusában hozzuk fedél alá. Hat hallgatónk a második félév kezdetén tanári kari engedéllyel az internátusból kiköltözvén, a városban vett magának lakást, orvosi tanácsra. Helyüket a második félévre való felvételt kérő újonnan jelentkezett hallgatókkal töltöttük be.

Az internátusi tagok kivétel nélkül teológiai hallgatók voltak. Egymásközötti érintkezésük, a rendtartási szabályokhoz való alkalmazkodásuk és magaviseletük nem adott okot súlyosabb kifogásokra. Azt azonban az idén is meg kell állapítani, hogy az internátus zsufoltsága sem egészségügyileg, sem a tanulmányozás szempontjából nem vált az ifjúság előnyére.

Az 1926—27. tanévben az internátusi díj 3400 lei volt egész évre.

A konviktus létszáma váltakozó volt. 1926 októberében 118 tagja volt, novemberben 111, decemberben 106. 1927 januárban 108, februárban 110, márciusban 112, áprilisban 111, májusban 111, júniusban 108. A kezdeti létszámhoz viszonyított csökkenésnek az az oka, hogy betegség, vagy katonaság miatt mindig hiányzott egy néhány igazgatóilag szabadságolt hallgató. Az egész évi konviktusi díj 6000 lei készpénz, 150 kg. buza és 10 kg. zsir volt. A buza készpénzzel való megváltási értékét 1250 leiben, a zsirét 800 leiben állapítottuk meg. A konviktus ez évben is házi kezelésben volt, Lelkiismeretes,

odaadó, a növendékek és az intézet érdekeit egyaránt figyelemben részesítő vezetéséért a theológiai háznagyot és nejét illeti elismerés.

Az 1926—27. év folyamán bevételezendő internátusi díjak összege, a megelőző évről elmaradt hátrálékokat is odaszámítva, 368.112 lei lett volna, de ténylegesen csak 330.321 lei folyt be. Konviktusi díjakban be kellett volna folynia 621.625 leinek, ténylegesen befolyt 509.553 lei. A beszolgáltatandó termények készpénzértéke 224.534 lei, ebből termények pénzzel való megváltása fejében beszolgáltattak 205.694 leit, valamint természetben 150 kg. búzát (1250 lei) és 56'5 kg. zsírt (2120 lei). A be nem folyt hátrálékok összege internátusi díjagnál 37.791 lei, konviktusi díjagnál 112.062 lei, terményeknél 15.470 lei. A hátrálékosok kötelezték magukat, hogy tartozásaikat a következő tanév kezdetére kiegyenlítik.

Segélyben kiosztatott: adomány számláról alkalmi segélyek címén 60.000 lei. A királyhágómelléki egyházkerület által a fennhatósága alá tartozó területekről beiratkozott hallgatók számára adott segély 41.068 lei. Ingyen lakást és ételmezést élvezett négy hallgató 45.800 lei értékben. Rockefeller ösztöndíjat kapott hét hallgató, egyenként 13.250 lei összegben, összesen 92.750 leit.

A most lezárult iskolai év internátusi és konviktusi számadásának legszomorubb ténye a hátrálékok óriási összege. Ennek az a magyarázata, hogy az intézet nem üzleti vállalkozásnak, de szeretetközösségnek tartotta a bennlakást és az étkezdet és az inségben, szorultságban, nehéz anyagi helyzetben levő hallgatóknak a legnagyobb engedékenységgel hitelezett. Sajnos azonban, ez a nagylelkű bánásmód hovatovább mind kevésbé lesz alkalmazható, mert a folytonosan kritikus gazdasági helyzet magára az intézetre is nehéz teher gyanánt fekszik rá. Emiatt a jövőben ahhoz a más iskolák által következetesen gyakorolt módszerhez kell folyamodnunk, hogy haladékat, vagy hitelt csak a legkritkább és legindokoltabb esetekben adván, a hallgatóktól az előzetes részletekben való fizetést fogjuk megkivánni.

c) Tan- és nevelőeszközök.

a) Hogy intézetünk mai állapotában mennyire nincs berendezve, illetőleg, hogy mai berendezésében mennyire nem meg-

felelő arra, hogy minden irányú hivatásának eleget tudjon tenni, azt különösképen igazolják azoknak a külföldi egyetemeken tanuló hallgatóinknak a levelei, akik egy-egy modern berendezésű teológiai internátusban lakván, vagy ilyenekben megfordulván, látják azt a nagy különbséget, amely célszerűség, kényelem tekintetében azokat a mienk felé emelik. A múlt évi Értesítő e pontjában reámutattam azokra a konkrét szükségekre, amelyek ebben a tekintetben különös nehézségeket okoznak. Mindenekelőtt a tanulmányozásra szolgáló helyiségek hiánya az a nagy szükség, amelyet itt sem hagyhatok megemlítés nélkül. A jelenlegi háznagyi lakásnak, amely a könyvtár közvetlen szomszédságában van, ilyen célra való átköltöztetése végett történtek az év folyamán bizonyos előkészületek, azonban az anyagi nehézségek megoldatlansága következtében, csak előkészületek maradtak. A hallgatók tanulmányozására alkalmas helyiség hiánya mellett a szemináriumi helyiségek hiányát kell említenem. Szükségünk lenne, bár egyetlen egy olyan nagyobb szemináriumi helyiségre, ahol a legszükségesebb forrásértékű szakkönyvek, minden nagyobb könyvtári kikölcsönzési nehézség nélkül, állandóan rendelkezésre állanának s ahol kellő beosztás mellett a szemináriumi órákat is meg lehetne tartani s így a megbeszélések folyamán, momentán szükségessé váló hivatkozásoknak is utána lehet azonnal nézni. A háznagyi lakás átköltöztetésével ez a kérdés is azonnal megoldható lenne.

A Könyvtárral kapcsolatos tanulmányozó helyiségek, valamint egy szemináriumi helyiség beállítása a könyvtár használatát is sokkal könnyebbé tenné, az olvasási, kutatási és tanulmányozási kedvet nagy mértékben fejlesztené.

b) Könyvtárunk állapotáról a könyvtár felügyelő professzora a következőket jelenti. Az 1926—27-ik tanév végén könyvtárunk átlaga 16.085 mű 27.072 kötetben. Ez évi gyarapodás 562 mű 749 kötetben. Ebből vásárlás útján szereztünk be 93 művet 102 kötetben, adományozás útján kaptunk 469 művet 647 kötetben. Adományoztak „Az Út” 1 művet 1 kötetben, Bíró András marosvásárhelyi lelkész 1 művet 3 kötetben, dr. Gönczy Lajos 2 művet 3 kötetben, Herepei Gergely hagyatékából 25 művet 34 kötetben, Kolozsvár Bálinttól 36 művet 40 kötetben, (Ez utóbbi két adományozásról azt jegyzem meg, hogy korábbi eredetű, azonban csak az év

folyamán történt meg azok feldolgozása, cédulázása és könyvtári elkelyezése) igazgatói irodából áthelyeztetett 1 mű 1 kötetben, Nagy Elek nagybaconi lelkész 2 művet 2 kötetben, néhai Sámuel Aladár balavásári lelkész hagyatékából 9 mű 11 kötetben, Strohl H. strassburgi egyetemi tanár 3 művet 3 kötetben és Vályi Gábor hagyatékából 390 mű 550 kötetben. Igen értékes adományokkal gyarapították kézirat-gyűjteményünket dr. Pataky Jenő kolozsvári orvos, aki 5 darab egyházunk történetére nézve jelentős okmányt adományozott, Rockefeller-stipendistáink pedig több száz erdélyi egyházi vonatkozású levelet másoltak le az EME kézírattárában Kelemen Lajos vezetése alatt. Fogadják az adományozók, illetőleg az örökösök, valamint ez utóbbi másolók hálás köszönetünket.

II.

Az intézet működése.

A) Adatok az 1926–27. tanév történetéhez.

1. Az 1926–27. tanév ünnepélyes megnyitása október 4-én volt előjáróságunk, a tanári kar, az ifúság és szép számu közönség jelenlétében a Fakultás dísztermében. A 132. ének 1–2. versei után Püspök Úr előbb Igét olvasott — és pedig János XV 1–17. verseit — és imádkozott. Majd dr. Gönczy Lajos újonnan meghívott nyilv. r. tanárunk az Előjáróság jelenlétében, a nagyszámu hallgatóság és közönség előtt letette hivatali esküjét és megtartotta székfoglaló beszédét. A komoly és öntudatos kálvinizmus szempontjai alatt alapos tudományos készültséggel felépített előadás a theológiai tudománynak a lelkészképzés szolgálatában való jelentőségével foglalkozott. Az új reformatori, vagy dialektikai theológia álláspontjáról fejtegette a theol. tudomány fogalmát és vonta le az új theocentrikus beállításu theológiának a gyakorlati lelkésznevelésre vonatkozó áldásos következményeit. (Az előadás teljes szövege Értesítőnkben olvasható.) Az igazi professzióképen fogadott előadást az újonnan felvett hallgatók fogadalomtétele követte, amelyet a tanári kar által megállapított rend és szöveg szerint igazgató olvasott s a hallgatók hangosan utána mondták, amelynek elhangzása után ünnepélyes kézfogással az illetők az intézet hallgatói közé iglattattak. Ezt követte az igazgatói évmegnyitó-beszéd, amelynek keretében az új tanárt köszöntötte meleg szeretettel. (Az évmegnyitó beszéd Értesítőnk első felében olvasható.) Végül a Püspök Úr a régi és új theológiai irányok közötti kapcsolatokra messze kitekintő beszédben üdvözölte az egyházkerület nevében az új tanárt és áldotta meg őt és az intézetet. A felemelő hatásu szép ünnepély a 266. ének 1–3. versének az éneklésével fejeződött be.

2. Az előadások október hó 7-én kezdődtek s december hó 18-ig zavartalanul folytak. A karácsonyi vakáció december hó 19-től január hó 3-ig tartott, a félévi kollokviumok pedig január hó 10-től a hó végéig. A második félévi előadásokat február hó 3-án kezdtük meg s április hó 9-ig, a husvétii vakációig folytattunk, majd a husvétii vakáció befejezésétől április 25-től június 1-ig vittük és fejeztük be. A második félévi kollokviumok június 18-ig tartottak.

3. Az évváró-ünnepélyt június 19-én tartottuk meg az Elöljáróság, hallgatóink és szép közönség jelenlétében. A XC. zsoltár éneklése után Püspök Úr Igét olvasott, majd bensőséges imádságban mondott hálát Istennek sok drága kegyelmi ajándékaiért. Ezt követték az Ifjúsági Egyesület, Önképzőkör és az Ifjúsági Keresztyén Egyesület (IKE) elnökeinek jelentései azokról az áldott és szép munkákról, amelyet hallgatóink saját kezdeményezésükből és saját hatáskörükben végeztek. (A Jelentések Értesítőnk második felében egész terjedelmükben olvashatók.) Végül dr. Tavasz Sándor tartotta meg évváró-beszédét. (Ennek szövege Értesítőnk első felében olvasható.) Évváró ünnepélyünk a LXXXIX. zsoltár éneklésével ért véget.

4. Intézetünk tanárai az 1926—27. tanév folyamán is alaposan kivették részüket az anyaszentegyházban folyó mindennemű komoly építő munkából, sőt a belmissziói munkák igazi vezetői voltak. Örömmel és szívesen, missziói hévvel és az Istenországa győzelmébe vetett hittel vettek részt nemcsak az erdélyi egyházkerület, hanem a testvér királyhágómelléki egyházkerület minden mélyebbhatású összejövetelein, értekezletein és konferenciáin. Különösen ki kell emelnünk azt a nagyjelentőségű vezéri munkát, amelyet dr. Imre Lajos, mint kerületi belmissziói előadó végzett és végez soha nem kérkedő és soha nem lankadó buzgósággal és nagy-nagy alázatossággal.

Az akadémiai istentiszteleteket Ádventől Virágvasárnapig minden vasárnapon megtartottuk. Az intézet professzorai a Püspök Úr vezetése alatt felváltva hirdették Istennek dicsőséges Igéjét. Február kezdetétől március végéig nyolc akadémiai estélyt tartottunk. Az akadémiai estélyek programja a következő volt:

1. *1927 február 8.*

1. Rezik Károly Repülj dalunk, éneklí az Iparos Egy-
leti Dalkör.

2. Dr. Imre Lajos A keresztyén ember és a világ-közösségek. (Előadás.)
3. Puccini Tosca imája és Tosselli Szerenád, énekli Hartmann Margit.
4. Nyirő József egy elbeszélését olvassa fel.
5. Méder Harangoznak, énekli az Iparos Egyleti Dalkör.
2. 1927 február 15.
  1. Érsek Mária Beethoven, Sonata pathétique.
  2. Maksay Albert: A keresztyén ember kritikája a napi sajtó felett.
  3. Lőrinczy Sárika, Alabieff Die Nachtigal.
  4. Tamási Áron regényrészletet olvas fel.
  5. Studio szavaló-korus Vajda János, Jelenések, Szentimrei Jenő, Torn yok.
3. 1927 február 22.
  1. Nyitány. Előadja a theológia zenekara.
  2. Nagy Géza: A keresztyén ember nemzeti és politikai kötelezettségei.
  3. Énekel dr. Fellner Győző.
  4. Gyallay Domokos novellát olvas fel.
  5. Glinki: ének-quartett a Lebende-Cárból, éneklük: Hartmann Margit, Albisy Margit, Leon és Artmazov.
  6. Énekel Babenco Mária.
4. 1927 március 1.
  1. Hidelvei-, Honvéd-utcai ref. dalárdától: „Reményhez“
  2. Dr. Tavasz Sándor. A tudomány a keresztyén ember értékelésében.
  3. Hidelvei-Honvéd-utcai dalárda énekel.
  4. Dr. Galuy Farkas Herepei Károlyról olvas fel.
  5. Kouba Paula Hubaytól Csárdajelenetek.
5. 1927 március 8.
  1. Haberl Keleti induló, előadja a theológia zenekara.
  2. Dr. Makkai Sándor püspök: A ker. ember állásfoglalása az irodalommal szemben. (Előadás.)
  3. Mendelsoohn Trio, Molto allegro, Andante con moto, Allegro assai appassionato, előadják: br. Mannsberg Margit, (zongora), Kouba Paula, (hegedü), Mestitz János, (cello).
  4. Áprily Lajos költeményeiből olvas fel.
  5. a) Beethoven Dicsőit téged b) Mozart: Oh,

Atyánk c) Légy csendes szívvel, (régi egyházi ének), előadja a „Törekvés“ dalárda, karnagy Kárpáti Emil.

6. 1927. március 15.

1. Énekel a Ref. Koll. Énekkara. Vezényli Tárca Bertalan.
2. Dr. Gönczy Lajos A ker. ember charitatív kötelességeiről. (Előadás.)
3. Mayerbeer. Részlet a „Cavatin“ operából. Éneklí Gyallay Pap Domokosné, Ütő Mária zongorakiséretével.
4. Kovács Dezső egy elbeszélését olvassa fel.
5. Hegedűn játszik Kozma Tibor VIII. g., Fazakas József VII. g. zongorakiséretével.

7. 1927 március 22.

1. Énekel a Magyar-utcai Dalárda Nagy Kálmán vezetésével.
2. Dr. Imre Lajos előadást tart „A ker. ember családi kötelességeiről“
3. Láng Gyula hegedűn játszik.
4. Dr. Fellner Győző énekel.
5. Br. Kemény János költeményeiből olvas fel.
6. Énekel a Magyar-utcai Dalárda, vezeti Nagy Kálmán.

8. 1927 március 29.

1. A theológus ifjuság zenekara játszik.
2. Dr. Kecskeméthy István előadást tart „A ker. ember felekezeti állásfoglalása „címmel.
3. Kouba Paula zongorakiséretével hegedűszólót játszik Gazda Lajos.
4. Maksay Albert költeményeiből olvas fel.
5. Kesszler Ede Delly Szabó Géza által megzenésített eredeti székely és csángó dalokat énekel.
6. A theológus ifjuság zenekara játszik.

5. Intézetünk képviseltette magát április 3-án a romániai zsinat-presbiteri rendszerű ág. hitv. ev. egyház ujonnan megválasztott superintendesének Frint Lajosnak és főfelügyelőjének báró Ambrózy Andornak az Aradon tartott beiktató ünnepélyén. Az intézet képviselőtében dr. Tavaszy Sándor igazgató aa jelent meg, aki testvéri szívből jövő beszéddel üdvözölte az új vezéreket. Intézetünk hallgatói között évek óta több ág. hitv. ev. testvérünk van, akiken keresztül évek óta a legtest-

vérőbb viszony fejlődött ki a magyar evangélikus egyház vezetői és intézetünk között. Képviseltette magát továbbá intézetünk az unitárius egyház által f. évi június 12-én a Brassai Sámuel halálának harminc éves évfordulója alkalmával rendezett ünnepségén.

B) Fegyelem. Oktatás és nevelés.

a) Fegyelem.

Az intézet tanárai közötti igazi jó viszony ez évfolyamán is mélyült. A közös küzdelmek, a közös missziói munkák, az Isten dicsőségének szolgálata és a Krisztusban való élet közössége valóban egyé tette tanárainkat. Egy nagy család tagjainak éreztük magunkat s közös családi békénket semmi sem zavarta meg ez éven át.

Az ifjuság között sem merült fel egyetlen fegyelmi eset sem, ami kisebb természetű surlódás volt is egyes haligatók között a tanári szék beavatkozása nélkül az ifjuság saját kebelében alkotott bíróság által intézte el. Az internátusi fegyelmet jórésztben az ifjuság maga gyakorolta és tartotta fenn, ami — tekintve a nagy zsufoltságot — különösképen dicséretére válik s tanári karunk különös háláját és elismerését érdemli ki.

b) Oktatás.

I. A *tanárok irodalmi munkásságáról* e tanévről a következőket jelentjük:

1. *Dr. Kecskeméthy István* a „Kis Tükör“ felelős szerkesztője. Önállóan megjelent munkája; Jósija király törvénykönyve. Sajtó alatt Márk.

2. *Dr. Tavaszy Sándor* a „Református Szemle“ felelős, „Az Út“ társszerkesztője, valamint a „Minerva Könyvtár“ szerkesztője. Tanulmányai, cikkei a fenti lapokban jelentek meg. Nagyobb tanulmánya „A keresztyén élet és a kulturális élet“ cím alatt „Az Út“ egész évi számaiban, továbbá „Kijelentés és hit“ c. tanulmánya a nagyenyedi református nagyhét Emlékkönyvében.

3. *Dr. Imre Lajos* Szerkesztette „Az Út“ c. theol. szakfolyóiratot. Az „Ifjú Erdély“ főszerkesztője, a „Ref. Szemle“ munkatársa. Cikkei és tanulmányai e folyóiratokban jelentek meg. Önállóan megjelent munkája „A vezető könyve“ az egyh. ker. iratterjesztés kiadásában; „Az igaz élet útján“ a Minerva

kiadásában. Szerkeszti a Minerva „Ifjúsági Könyvtár“ c. sorozatát.

4. *Dr. Gönczy Lajos* Szerkesztette „Az én kicsinyeim“ c. gyermeklapot. Kisebbségi cikkek és tanulmányai a „Református Szemlé“-ben, „Az Út“-ban, a „Kálvinista Világ“-ban jelentek meg. Önállóan megjelent „Isten hatalmas keze alatt“ c. predikációs kötete.

5. *Dr. Nagy Géza* „A vallásos tapasztalat elmélete“ (sajtó alatt). „Nagy erdélyi kálvinisták“ (nagyenyedi ref. nagy-hét emlékkönyvében). Kisebbségi cikkek a „Ref. Szemlé“-ben.

6. *Maksay Albert*: Szerkesztette a „Kálvinista Világ“ c. folyóiratot. Cikkek a „Kálvinista Világ“-ban, a „Református Szemlé“-ben és „Az Út“-ban jelentek meg. Sajtó alatt „A halhatatlanság hite a Szentírásban“

Mellékfoglalkozást a tanárok közül ig.-tanácsi engedéllyel dr. Kecskeméthy István folytatott, mint a Gazdák és Tanítók Tkp. igazgatósági elnöke.

II. *Tanulási eredmény.* Az első félévet jeles eredménnyel végezte 5 első, 5 másod, 3 harmad és 1 negyedéves jó eredménnyel 12 első, 4 másod, 7 harmad, 5 negyedéves; elégséges eredménnyel 18 első, 10 másod, 23 harmad és 16 negyedéves. 1 tantárgyból elégtelen! kapott 1 első, 4 harmadéves; 2 tantárgyból elégtelen! kapott 1 első és 1 negyedéves (később javítottak). Nem kollokvált igazolt betegséggel 6 első, 4 másod-, 14 harmad-, 4 negyedéves. Kimaradt 3 első- és 2 harmadéves.

A második félév tanulmányi eredménye a következő jeles 3 első-, 1 másod-, 2 harmad-, 1 negyedéves; jó 7 első-, 6 másod-, 5 harmad-, 6 negyedéves; elégséges 3 első-, 7 másod-, 11 harmad- és 12 negyedéves. Így a tanévet szabályszerűen elvégezte 64 hallgató. Elégtelen 1 tárgyból 3 első-, 1 másod-, 2 harmadéves. Nem kollokvált 1 tárgyból 7 első-, 4 másod-, 13 harmad és 2 negyedéves; 2 tantárgyból nem kollokvált 12 első-, 10 harmad- és 1 negyedéves; több tárgyból nem kollokvált 4 első-, 1 harmad- és 2 negyedéves; semmiből nem kollokvált 7 első-, 4 másod-, 6 harmad-, 4 negyedéves. Elmaradtak száma 70. Ezek elfogadható okok esetén pótkollokviumot tehetnek szeptember hóban. (Sokan nem mutatták be indexeiket s ez lehetlenné teszi a pontos adatnyújtást. Bizonyára több olyan hallgató van feltüntetve az elmaradtak között, aki mindenik kollokviumát letette.)

Külföldön tanultak Nagy József II. éves, Eng Fülöp III. éves és Vörös Zoltán végzett Zürichben, Dávid Gyula és Babos Sándor Baselben, Biró Mózes, Orbay Erzsébet és Udvari András Párisban, Kovács Pál Strassburgban, Ignác László Utrechtben, László Dezső Glasgowban, Szabó Attila Edinburghban, Szabó Endre Montpellierben.

III. *Vizsgálatok.* Theológiai alapvizsgálatot az idén háromszor tartottunk és pedig: 1. 1926. szeptember hó 29—30-án javító-, pót- és rendkívüli alapvizsgálatot tartottunk, amikor jelentkezett 20 ifjú, kik közül nem állott elő 1 (betegség miatt). Javító vizsgálatot tett jó eredménnyel 3, elégséges eredménnyel 5; teljes vizsgálatot tett jó eredménnyel 1, elégséges eredménnyel 4; három hó múlva tartandó javítóalapvizsgára utasítottatott 6. 2. Javító vizsgálatot tartottunk 1926. december 17—18-án, melyre jelentkezett ifjú, kik közül javító vizsgálatot tett elégséges eredménnyel 9; 3 hó múlva tartandó javító vizsgálatra utasítottatott 1, teljes alapvizsgát tett jó eredménnyel 1, elégséges eredménnyel 4. — 3. Rendes alapvizsgálatot tartottunk 1927. június hó 20—22-én, melyre jelentkezett 24 ifjú, kik közül jelesen képesítettett 5, jól képesítettett 2, elégségesen 6, három hó múlva tartandó javító alapvizsgára utasítottatott 11.

Theológiai szakvizsgálatot az idén kétszer tartottunk és pedig 1. 1926. október 4—6-án, melyre jelentkezett 19 hallgató, kik közül jelesen képesítettett 3, jól képesítettett 5, elégségesen képesítettett 11. — 2. 1927. június hó 27-én, melyre jelentkezett 00 ifjú, kik közül jelesen képesítettett 00, jól képesítettett 00, elégségesen képesítettett 00.

c) *Órarend és elvégzett tananyag az 1926—27-ik évben.*

1. *Az egyetemes keresztyénség története:* (I. rész, a keresztyénség előállításától a XIV századig, renaissance). I. és II. félévben heti 3 órán: hétfő d. u. 3—4., kedd 8—10. I—II. éveknek. Előadta: Dr. Nagy Géza.

2. *Magyar protestantizmus története:* I. és II. félévben a III—IV éveseknek heti 3 órán hétfő 5—6. kedd d. u. 3—5. Előadta Dr. Nagy Géza.

3. *Históriai szeminárium* A XVI. századbeli magyar református konfessziók ismertetése és magyarázása. I—II. félévben III—IV. éveseknek heti 1 órán kedd d. e. 12—1. Vezette Dr. Nagy Géza.

4. *Theológiai encyklopaedia* I—II. félévben heti 2 órán kedd 10—11 és szombat 10—11. I—III éveseknek. Előadta: Dr. Tavaszy Sándor.

5. *Filozófia*: A szellemi élet filozófiája. I. és II. félévben heti 2 órán kedd 11—12 és csütörtök 11—12, az I—II. évfolyam számára. Előadta Dr. Tavaszy Sándor.

6. *Református dogmatika* I. és II. félévben heti 4 órán: hétfő 11—12, szerda 11—12, csütörtök 10—11 és péntek 10—11 a III—IV évfolyam számára. Előadta Dr. Tavaszy Sándor.

7. *Filozófiai szeminárium* II. félévben heti 2 órán I—IV évfolyam számára. Vezette Dr. Tavaszy Sándor.

8. *Héber nyelvtan* (A Gen. I—VI. fejezeteinek olvastatásával nyelvtani jegyzetekből olvasás, névragozás, a nevek főosztályai, névmások, számnevek conjugatio rendes igék, gutturális igék és rendhagyó igék; syntaxis olvastatás közben) I—II. félévben az I. évesek számára heti 3 órán hétfő 10—11, szerda 9—10, péntek 10—11. Előadta Dr. Kecskeméthy István.

9. *Ó-szövetségi irodalomtörténet* Az ó-szövetségi irodalomtörténet fogalma és története; az ó-szövetségi kánon története szövegtörténettel, a fordítások története; a thora irodalomtörténete, a történeti könyvek, a prófétai irodalom és a tanítói könyvek története. I—II. félévben I—II. évesek számára heti 3 órán: hétfő 11—12, szerda 11—12, péntek 8—10. Előadta Dr. Kecskeméthy István.

10. *Ószövetségi exegesis*: Jósija király törvénykönyvének (Deut. 12—26) részletes magyarázata történeti, irodalmi és vallástörténeti vonatkozásokban, dr. Kecskeméthy István „Jósija király törvénykönyve” c. füzeté alapján. II—IV éveseknek, heti 2 órán hétfő 9—10, szerda 10—11. Előadta: Dr. Kecskeméthy István.

11. *A válogatott zsoltárok gyakorlati magyarázata* (fakultatív) I—IV éveseknek heti 1 órán; csütörtök 7—8. Vezette Dr. Kecskeméthy István.

12. *Neveléstörténet*: Az I—II. félévben, heti 2 órán péntek 11—12, szombat 11—12, az I—II. évesek számára. Előadta Dr. Imre Lajos.

13. *Gyakorlati bibliamagyarázat*: A Kor. I. levél gyakorlati magyarázata az I—II. évesek számára heti 1 órán szombat 9—10. Mindkét félévben. Előadta Dr. Imre Lajos.

14. *Katechetika* A vallásos nevelés elmélete. I—II. fél-

évben a III—IV évesek számára heti 2 órán kedd 10—11, péntek 12—1. Előadta Dr. Imre Lajos.

15. *Gyakorlati bibliamagyarázat*: A keresztyén hittan alapvető kérdései a Biblia alapján. I—II. félévben a III—IV éveseknek heti 1 órán szerda 9—10. Előadta Dr. Imre Lajos.

16. *Egyházi jogtan* Az egyházi törvények ismertetése. I—II. félévben a III—IV éveseknek heti 2 órán kedd 11—12, csütörtök 9—10. Előadta Dr. Imre Lajos.

17. *Szónoklati gyakorlatok* I—II. félévben heti 2 órán csütörtök 9—11 az I—II. éveseknek. Vezette Dr. Gönczy Lajos.

18. *Homiletika* Az I—II. félévben heti 2 órán szerda 9—10 és péntek 10—11 a II. évfolyam számára. Előadta Dr. Gönczy Lajos.

19. *Liturgika* Az I. félévben heti 2 órán hétfő 8—9. és 12—1., a III—IV évesek számára. Előadta Dr. Gönczy Lajos.

20. *Homiletikai szeminárium* Az I. félévben heti 2 órán péntek 8—10, a II. félévben heti 4 órán hétfő 8—9, 12—1 és péntek 8—10 a III—IV évesek számára. Vezette: Dr. Gönczy Lajos.

21. *Új-szövetségi görög nyelv* Az új-szövetségi görög nyelv alaktana Márk evangéliuma I—III. része olvasása kapcsán. Az I—II. félévben heti 2 órán hétfő 9—10, szerda 10—11, az I. évfolyam számára. Előadta Maksay Albert.

22. *Új-szövetségi exegesis* A katolikus levelek olvasása és magyarázata. I. és II. félévben heti 3 órán hétfő 10—11, szerda 8—9, csütörtök 8—9 A II—IV évfolyam számára. Előadta Maksay Albert.

23. *Új szövetségi vallástörténet* I—II. félévben a III—IV évfolyam számára heti 3 órán kedd 9—10, csütörtök 11—12 és péntek 11—12. Előadta Maksay Albert.

24. *Egyházi ének és zene* I—II. félévben I—IV éveseknek heti 2—2 órán hétfőn 3—5, kedden 3—5, szerdán 3—5 és péntek 3—5. Tanította Nagy Gerő.

25. *Román nyelv* I—II. félévben I. éveseknek heti 2 órán péntek és szombat d. u. 2—3. II. éveseknek: péntek és szombat d. u. 3—4, III. éveseknek péntek és szombat d. u. 4—5, IV. éveseknek péntek és szombat d. u. Tanította az I. félévben dr. Jonescu Péter, a II. félévben dr. Jonescu Péter helyett dr. Pasca István.

26. *Individuális hygenia* I—II. félévben heti 2 órán hétfő 8—9 és péntek 8—9 az I—II. évfolyam számára. Előadó Dr. Filep Gyula.

27. *Szociális hygenia* I—II. félévben heti 2 órán kedd 8—9 és szombat 8—9 a III—IV évesek számára. Előadta Dr. Filep Gyula.

28. *Angol nyelv* I—II. félévben kezdőknek és haladóknak heti 2—2 órán, I—IV éveseknek. Tanította: Csürös Blanka okleveles tanítónő.

29. *Angol beszélgetés* Az I—IV éves hallgatók számára heti 2 órán. Vezette R Chisholm.

30. *Francia nyelv* I—II félévben kezdőknek és haladóknak heti 2—2 órán, I—IV évesek számára. Tanította Dr. Kováts János.

31. *Német nyelv* I—II. félévben heti 2—2 órán, I—IV éveseknek. Tanította: Dr. Császár Károly okl. középiskolai tanár.

Megjegyzés. Az itt felsorolt előadásokon kívül az Erdélyi Oazdasági-Egylet kérésünkre március első felében egy kéthetes gazdasági tanfolyamot rendezett, amelyen IV éves hallgatóink kötelezőleg vettek részt. Ugy az Egylet vezetőségének, mint a kiváló előadóknak ezen az uton is hálás köszönetet mondunk.

c) Nevelés.

1. *Vallásos nevelés.* A vallásos nevelésre, mint belső lélekalkításra ebben az évben is igen nagy gondot fordítottunk. Különösképen arra igyekeztünk és azért könyörögtünk az Ur-istenhez, hogy tegye hallgatóinkat alkalmas eszközökké az Ő dicsőségének szolgálatára. Ezért az Önfegyelemre való nevelésre különösen nagy gondot fordítottunk. Másfelől egészen világosan áll előttünk, hogy nehéz és sulyos próbák alatt szenvedő egyházunk csak fegyelmezett pásztorok vezetése alatt töltheti be hivatását.

A legtöbb szobában, imádsággal és Szentírásolvasással kapcsolatos esti áhitatot ebben az évben is gyakorolták hallgatóink. A konviktusban szintén minden reggel volt Igeolvasás és imádság, megelőzően énekléssel. Minden szombaton este a tanárok précest tartottak. Ebben az évben a Római levelet magyaráztuk az I. résztől a X. rész 4. verséig. Az ifjúság az Ifjúsági Keresztyén-Egyesület rendezésével, a tanárok vezetése alatt, minden szerdán este, öt csoportban bibliai órát tartott.

Az akadémiai is'entisztele'eket Adventtől Husvétig tartottuk — két alkalommal Urvacsoraosztással. — valamint a téli hónapokban az akadémiai estélyeket minden kedden este.

2. *Egészségügyi jelentés.* A theológiai fakultás hallgató ságának egészségügyi állapota, a mult évhez viszonyítva, ki-tűnt a tüdőcsúcshurutosok nagy számával. Az intézet 160 hallgatójából 55 mutatkozott a tanév alatt tüdőcsúcshurutosnak, a tavalyi 28 esettel szemben. Ennek okául egyrészt az szerepel, hogy a hallgatók egy része már hazulról hozza magával a be-
tegséget. másrészt az intézetben betegszik meg, ahol a zsufolt lakásviszonyok s ezzel kapcsolatosan nehezen fentartható hygienikus viszonyok erre könnyen megadják az alkalmat.

Egyéb betegségek közül az Influenza 30 esettel szerepel. Augina 4, heveny középfülgyulladás 2, neurastenia s ideges kimerültség (ez utóbbiak többnyire a tüdőcsúcshuruttal kapcsolatban) 20 esetben léptek fel. Szívbjaj 6 esetben került vizsgálatra, míg hörghurut 6, mellhártyagyulladás 3, orbánc 1, orrvérzés 2, tályog 2, sokizületi lob 2, haj- és bőrpenész 2, akne 2, gyomorsavhiány 1, gyomorhárut 2, szemgyulladás 2, vesegyuladás 1 esettel szerepelnek.

Seb. beavatkozásra 7 esetben nyilt alkalom és pedig 2 esetben az orrjáratok polyposisa, 2 esetben genyes középfülgyulladás, 1 esetben genyes homloküveggyulladás és egy-egy esetben vállficam és bordatorés miatt.

Fertőző bántalmak az infl. 30 esete mellett három skárlát-
esetet szolgáltattak, amikor is a rögtön bevezetett fertőtlenítés-sel sikerült a járvány tévedésének elejét venni.

Kolozsvárt, 1927 junius 27-én.

Dr. Török Imre,

operator, intézeti orvos.

III.

Függelék.

1. Hallgatók névsora.

I. év.

1. Ady Béla	25. Kadácsi Zoltán
2. Antal Béla (kilépett 1926. decemberben)	26. Kántor Dezső
3. Barcsa Sándor	27. Kenéz János
4. Biró Sándor	28. Kiss Béla (ág. hitv. evang.)
5. Bisztray Sándor	29. Kiss Ernő
6. Bitay Pál	30. Kocsis Sámuel
7. Bod László	31. Kolumbán Géza
8. Bokor Sándor	32. Kovács Géza
9. Boros Ferenc	33. Kovács Sándor
10. Boros Lajos	34. Kristóf György
11. Csatlós Mihály	35. Máthé István
12. Cseterky János	36. Miklós Gyula
13. Csiky István	37. Molnár Károly
14. Czapfalvy József	38. Molnár Rezső (ág. hitv. ev.)
15. Damó Albert	39. Nagy Béla, sepsi
16. Donáth Ilona	40. Nagy Béla, zilahi
17. Eördögh József	41. Nemes Dezső
18. Fazekas Sándor	42. Nits István
19. Gáll István	43. Orth Imre
20. Gáspár Sámuel	44. Szabó József
21. Hegyi Péter	45. Szilágyi Károly
22. Hosszu István	46. Szőke Sándor
23. Jakab József	47. Tóth Sándor
24. Jancsó Dezső	48. Zágony Anna

II. év.

1. Albu Dezső	13. Br. Kemény János
2. Alby Béla	14. Lakatos János
3. Bartha Lajos	15. Mátyás László
4. Bartha Sándor	16. Mentő István
5. Biró Sándor	17. Molnár Margit
6. Csomor György (ág. hitv. evang.)	18. Nagy József (külföldre exmittált)
7. Deák Judit	19. Sebestyén Ádám
8. Fehér Imre	20. Szabó Géza
9. Finta János	21. Szentes György
10. Gazda Lajos	22. Szentgyörgyi Pál
11. Gellérdt Zoltán	23. Teleky Mihály
12. Kádár Imre	24. Tunyogi András

III. év.

1. Ármós Zsigmond	23. Kovács Zoltán
2. Balogh Ferenc	24. Kovács András
3. Benedekffy Dániel	25. Liszkay Kálmán
4. Borbáth Dániel	26. Lőrincz Béla
5. Csép Gergely	27. Mezey M. Zoltán
6. Czell Benjámín	28. Molnár Béla
7. Fazakas Zoltán	29. Mózes András
8. Eng Fülöp (külföldre exmittált)	30. Nagy Zoltán
9. Fábián Adorján Béla	31. Oroszlán István
10. Fekete János	32. Póth Károly
11. Fikker Ferenc	33. Rédey Károly (ág. hitv. ev.)
12. Gavallér Lajos	34. Sass Kálmán
13. Gál Viktor	35. Silay Sándor
14. Incze László	36. Szabó Géza
15. Kassay Géza	37. Szabó T. Attila (külföldre exmittált)
16. Kántor Ferenc	38. Szabó Tibor
17. Keszler Ede (ág. hitv. ev)	39. Székely Sándor
18. Kiss Árpád	40. Szőcs Sándor
19. Kiss Bertalan	41. Tamás János
20. Kocsis Sándor	42. Vajda István
21. Kolumbán Bendeguz	43. Zsigmond Pál
22. Kovács János	

IV. év.

1. Ajtay Gábor.	20. Nagy Mihály
2. Bedő Áron	21. Nagy Sándor
3. Bertalan József	22. Óry Zoltán
4. Bitay Zoárd	23. Patay István
5. Bödy Mihály	24. Pálffy Károly
6. Csáky János	25. Pánczél Dénes
7. Czirják Károly	26. Péter Endre
8. Czirmay Zoltán	27. Rákossy László
9. Fikker Dénes	28. Szabó Domokos
10. Fülöp Ferenc	29. Szabó Endre (külföldre exmittált)
11. Gáspár János	30. Szabó Sámuel
12. Kalló Gyula	31. Szakáts Géza
13. Kandó Mihály	32. Szentgyörgyi Mihály
14. Kerestely József	33. Szilágyi Károly
15. Kovács Lajos	34. Szücs János
16. Kováts István	35. Vajda Gáspár
17. Kölönte Tibor	36. Varga Sándor
18. Lány István	37. Várady József.
19. Lőrincz András	

**2. Jelentés a kolozsvári Református Theológiai Fakultás
„Ifjúsági Egyesület“-ének 1926—27. isk. évben végzett
munkásságáról.**

Tisztviselők :

Elnök: *Fülöp Ferenc*; főtitkár *Kiss Árpád*; főjegyző *Vajda István* főjegyzetkezelő *Keszler Ede*; főlapkezelő *Óry Zoltán*; főpénztáros *Kováts István*. I. félévben *Vajda Gáspár*; főkönyvtáros *Czirják Károly*, I. félévben *Zsigmond Pál*; aljegyzők *Bisztray Sándor*, *Máte István*; aljegyzetkezelők *Biró Sándor*, *Eördögh József*, *Fazekas Sándor*; allapkezelő *Bokor Sándor*; alkönyvtáros *Fazekas Zoltán*; kiadvány pénztáros *Sepsi Nagy Béla*.

Az ifjúsági presbyterium tagjai

Elnök *Fülöp Ferenc*; jegyző *Vajda István*. Tagok: *Czirják Károly*, *Pálffy Károly*, *Kováts István*, *Szabó Sámuel*, *Óry Zoltán*, *Vajda Gáspár*, *Sass Kálmán*, *Kiss Árpád*, *Fekete*

János, Keszler Ede, Szentes György Mátyás László, Biró Sándor, Fazekas Zoltán.

Az ifjúsági „Becsületbiróság” tagjai

Elnök : Fülöp Ferenc, jegyző Vajda István. Tagok : Kováts István, Cirják Károly, Pálffy Károly, Vajda Gáspár, Óry Zoltán, Szabó Sámuel, Kiss Árpád, Keszler Ede, Fekete János, Sass Kálmán, Mátyás László, Szentes György, Biró Sándor, Fazekas Zoltán.

Elnöki jelentés.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr! Méltóságos Elöljáróság! Nagytiszteletű Tanári Kar! Tiszteletes Ifjúság! Mélyen tisztelt Közönség!

Most, amidőn „Ifjúsági Egyesület”-ünk egy évi munkaságáról kell beszámolnom, némi aggodalom fogja el a lelke-
met, hiszen a nagy közönség egy vázlatos jelentésből úgy is nagyon keveset tudhat meg életünkről, míg a szűkebb környezet annak minden egyes fázisát nagyon jól ismerheti s így az, ami egyrészt homályos marad, másik oldalon unalmasnak tűnhetik fel. Azért hadd mutassak rá némileg egyesületünk céljára, amely kettős oldalú 1. az ifjúság önmaga által való fegyelmezése és 2. tehetségéhez mért anyagi segélyezése. Az első különösen hangzik talán, de mégis csak úgy áll a helyzet, hogy szükség volt és van rá. Egy közösség voltunk és vagyunk, amely harminc évvel előrevetített képét tükrözi vissza a jövőendő kálvinista papságnak és általa az elkövetkezendő század erdélyi református magyar közösségének. Kérdem itt és ezen a helyen is *melyikünk szeretné csak olyannak látni ezt a közösséget, mint most a miénk?*

Ennek a tudata kényszerített arra, hogy féltékenyen őrkdjünk önmagunk felett és előbb a szeretet szavával, majd keményebb dorgálással és ha a szükség úgy kívánta, a legkönyörtelenebb szigorúsággal is igyekezzünk mindazt kivetni magunkból, ami ennek a rovására ment volna. Az ítélkezés joga ugyan nem a miénk, de tartozunk annyival Isten után ösmagunknak, hogy cáfolatára legyünk annak a közfelfogásnak, amely a kálvinista nevéhez nagyon furcsa fogalmakat fűz. Kétségen felül álló dolog, hogy az erdélyi református, keresztyén magyarság jövőjének sorsa emberi részről a mi kezünkön fog megfordulni

s így erre a munkára nem mehetünk hiányos fegyverzettel, félrekacsintó, más célok után futkosó társakkal, hanem csak teljes szívvel, igazi, minden harcot, megpróbáltatást, esetleges nélkülözést, imádkozó, bizó lélekkel vállaló bajtársakkal. Isten előtt való hálával mondhatom el, hogy Ifjúságunknak legnagyobb része megértette ezt ebben az évben és egy pár, szórványosan előforduló esetben önmaga követelte egyetemlegesen az ezt megérteni nem akarók ellen az eljárást. Így kellett két esetben kérnünk a Nagytiszteletű Igazgatóság hozzájárulását az „Ifjúsági Presbyterium” határozatához, illetve annak a megerősítését. Tehát nem önkényesen jártunk el ezen a téren senkivel szemben sem, mert határozataink mindig egy magasabb fórum kezén mentek keresztül, akinek jóindulatában, tárgyilagosságában egy percig sem lehet joga kételkedni senkinek, annál inkább sem, mivel tanár és tanítvány között nem a szokásos választófal, hanem a közös célért munkálkodók személyes kapcsolata volt meg nagyobbbrészt ebben az évben.

Azért nehézségeink inkább egyesületünk céljának az anyagi oldalán voltak, amely az előbbi oldal mellett természetesen háttérbe szorult valamennyire, de így is mintegy 12 kollegánkat segélyeztük önerőnkől 40—45.000 leu végösszeg erejéig, akik az „Ifjúsági Egyesület” által kiadott kurzusokat írták, vagy másolták.

Saját kebelünkben hajlam és tehetség szerint több kisebb egyesületbe csoportosultunk, mint az „Ifjúsági Önképzőkör” „Ének- és zenekör” és ezen kívül nagyobbbrészt tagjai voltunk az „Ifjúsági Keresztyén Egyesület”-nek is, amely egész Erdélyre kiható munkásságot ölel fel magában. Ezen egyesületek elnökei majd beszámolnak a maguk munkájukért s itt csak az „Ének zenekör” munkáját említem meg vázlatosan, amely akadémiai estélyeken, előadásokon szerepelt, különböző számokkal és különböző eredményekkel, míg a Református Kollegium ifjúságával karöltve 1927 május 25—26 án megrendezte első hangversenyét *Tárcza Bertalan* vezetése alatt elég szép eredménnyel.

Belső életünkre vonatkozólag is hadd említsek egy pár momentumot, amely nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a jelenlegi év tanulmányi eredményében is olyan szép haladást mutat az előző évekkal összehasonlítva.

Humorosan hangzik bár, de ifjúsági életünkben egy eléggé nem szimpátikus, azonban mégis méltánylandó helyet foglalt

el ez évben a „népköltő“ fogalma, ami abban állott, hogy egy pár korán kelő ember kötelességéhez híven minden hosszabb ideig aludni szerető barátunkat felköltögette, megzavarván ezáltal a legszebb álmát egy magasabb cél érdekében. Hogy ez mindig talált tetszésre és közmegelegedésre, azt sejtethi mindenki, akit csak egyszer is felzavartak álmából. De hát „eben fugaces labuntur anni“ mondja a költő s felettünk is elrepült ez az év, magával vive mindazt, ami esetleg kellemetlen lenne, hogy megmaradjon és ezután csak folyton szépüljön a messzeség fátylán keresztül ifjúságunk sok boldog, kellemes perce. A felköltött ember pedig újból nem mindig tudott elaludni s így kénytelen volt valamivel foglalkozni is.

Hogy mindezekén túl voltak nehézségeink, bánataink, az csak természetes, de megvoltak az örömeink is, mert tudtunk hinni, bízni rendületlenül, mint keresztyén ifjak a mi Úrunkban, Istenünkben. Hála szó kel ajkainkon mindezért, hogy ma, amikor minden más körülmény, külső viszony, talán az egész világ csak csüggedtséget, lemondást diktál az erdélyi keresztyén magyar ifjú szívébe, mi mindezekén felülemelkedve tudtunk és tudunk örülni, örvendezni, bízni, remélni és ami fő munkálkodni.

Hadd zárjam ez évi munkásságunkról, életünkről szóló vázlatos jelentést azzal a hittel, bizalommal, amely a munkában nyert segítségért Istennek ad hálát és a jövőért nem aggódik, tőle nem fél, mert tudja, hogy az, aki eddig velünk volt, ezután sem fog elhagyni és győzelemre vezeti az ővéit; amely előtt a múlt megszépül s a jelen küzdelmeiből új erőt merítve megy neki bátran, harcedzetten, Istenben bizon a Jövőnek.

Kolozsvár, 1927 június 19.

Fülöp Ferenc

e. i. ifj. elnök.

3. Jelentés az Ifjúsági Önképzőkör 1926—27. évi munkájáról.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr! Méltóságos Elöljáróság! Nagytiszteletű Tanári Kar! Mélyen tisztelt Közönség! Theológus testvéreim!

Engedjétek meg nekem, hogy jelentésemet talán száraznak látszó statisztikai adatokkal kezdjem, hogy azután rátérhessek tulajdonképeni mondani valómra. A statisztikával hamar

végzek, hiszen munkánk szerény volt, de Isten által mégsem volt egészen eredménytelen.

Önképzőkörünk tulajdonképeni megalakulása 1926. nov. 1-én volt, noha a tisztikar megválasztása már az ifjúsági közgyűlésen megelőzőleg megtörtént. A tisztikar a következőkből alakult: elnök Péter Endre, titkár: Tunyogi András, jegyző Kovács Sándor, pénztáros Alby Béla, a tagok száma 40.

Megvallom, bizonyos aggodalommal fogadtam el az Önképzőkör vezetését, éreztem gyengeségeimet is, de nem találkoztam azzal az érdeklődéssel, amelynek meg kellett volna nyilvánulnia. Programmom a nemzeti kultúra eszményének szolgálatában állott. Leszögeztem azt a tényt, a művészet általában a kultúrjelenségek modern elferdüléseivel szemben, hogy nemzetközi kultúra nincs, bárhogy dühöng is a nemzetköziség. Minden kultúrának elengedhetetlen feltétele a nemzeti jelleg. Ismerve a mai középiskolai képzés hiányait, a programot a következőképen állapítottam meg fő vonásokban

- I. Néprajz,
- II. Magyar történelem,
- III. Magyar irodalom történet,
- IV Tudományok művelése,
- V Szépirodalom művelése,
- VI. Zene, általában szabad előadások.

Ezt a programot sajnos csak részleteiben tudtuk megvalósítani, igaz, hogy a program nem egy évre, hanem általában az önképzőköri munka rendszeressé tételére volt megállapítva. A magyar történelmet I. Lászlóig, az irodalom történetet Balassa Bálintig végeztük el, hogy a fontosabb tényeket említsem. Hét rendes és egy nyilvános gyűlést tartottunk mindössze. A nyilvános gyűlés 1926. december 9-én volt a közönség meglehetősen érdeklődése mellett, változatos programmal. Ennek a gyűlésnek megtartása több olyan nehézségbe ütközött, hogy további nyilvános gyűléseket nem tartottunk. Elfoglaltság, más irányú érdeklődés a tagok részéről megakadályozta az intenzivebb munkát.

És most rátérek tulajdonképeni mondanivalómra. Az önképzőköri, helyesebben rendszeres kulturális munka sokkal fontosabb, mint amilyennek látszik, vagy sokan látták. Első sorban intellektuális szempontból ki kell jelentenem, hogy az intelligencia fontos kelléke a nemzeti irodalom és történelem ismer-

reie és különösen minden magyar embernek ismernie kellene nemzeti irodalmát és történetét. Lelkesedéssel kellene pártolni minden olyan megnyilvánulást, amely szerény keretek között bár, de ezek ápolására igyekszik. De menjünk mélyebbre. A kálvinizmus szelleméből következik, hogy az élet minden szféráját igyekszik áthatni nem akar két életet élni egy ú. n. vallásost és egy ú. n. világit, vagy „igaz“-it, amint ez sok embernek balvéleménye az életről és a keresztyénségről; csak egy élet van minden nyilvánulásában Istennek szentelt élet. A nemzeti kultúrkincsek ápolása tehát szent kötelesség és a lelkipásztorokat ebben a tekintetben is nagy felelősség terheli.

Theológiai képzésünk túlterheltsége és nehéz körülményeink megakadályozzák a rendszeres munkát. S megvallom, a dolgot a magyar helyesírás és stílus tanulmányozásával kellene kezdeni, mert itt vannak legnagyobb hiányaink.

Viszont ilyen munkát csak szervezeten lehet végezni. A magam részéről helytelennek tartom eddigi tapasztalataim alapján, hogy theológiánkon külön szervezet alakuljon erre a célra, annál is inkább, mert egyesületi jelleggel nem állhat fenn ilyen szervezet. Helytelen azért is, mert megosztja a figyelmet. Bátorodom az illetékesek figyelmébe ajánlani, hogy ha a theológiai képzés tervbe vett reformját keresztül viszik és a szükséges feltételek meglesznek, vezessék be legalább fakultatív tárgyként a magyar irodalom történetét, szükséges segédtudományaival és a magyar történelmet, hogy nemzeti kincseink, hagyományaink, a történeti tudat szomorú pusztulása megszűnjön. Isten előtt mindnyájan felelősek vagyunk ezért!

Addig is, míg ez megvalósulhat, bátorodom felvetni egy gyakorlati eszmét. Illessze be az Ifjúsági Keresztyén Egyesület programjába a kulturális munkát is. Missziói, szocialis téren szép munkát végez, méltó és hivatott az eddigi Önképzőkör — ezt a nevet különben helytelennek tartom — hivatását is betölteni azáltal, hogy a saját kebelében a többi körök mintájára egy külön kört szervez erre a célra, elhagyva azokat a sallangokat, amelyek az ú. n. Önképzőkör fogalmához és munkájához tapadnak, a keresztyén szempontot tartva szem előtt ebben is. Így meg volna a nélkülözhetetlen egysége a munkának, egységes szempont vezetése alatt folya a munka.

Abban a reményben, hogy igénytelen szavaim talán nem hangzottak el hiába, köszönöm a mélyen tisztelt hallgatóság szíves figyelmét.

Péter Endre.

4. A kolozsvári Ref. Theológiai Fakultás Ifjúsági Keresztyén Egyesületének évváró jelentése az 1926—27. tanévről.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr! Méltóságos Elöljáróság! Nagytiszteletű Tanári Kar! Tiszteletes Ifjúság! Mélyen tisztelt Közönség!

Ifjúsági Ker. Egyesületünk elnöksége nevében az elmúlt iskolai évben végzett munkánkról szeretnék beszámolni.

Ez a hat éves múltú egyesület ebben az évben is azzal a céllal munkálkodott, hogy a Krisztustól messze hullott erdélyi protestáns ifjúságot vissza vezesse az élő Krisztushoz. Ez évi munkánk után új határkövünkről visszatekintve részletes beszámolómm előtt két dolgot tartok szükségesnek megemlíteni. Az egyik egy *bizonyosság*, melynek tapasztalata ez évi munkánkban is eltöltött. S ez az, hogy Isten ezt az egyesületet jelentős eszköznek választotta egyházunknak abban a munkájában, melyet ma belmisszióknak neveznek. A másik az a *jelenség*, mely már a múlt években is jelentkezett s ez évünk elején határozottan megnyilvánult. Ez pedig az, hogy az I. K. E. kinőtt a régi, vagyis a theológus kereteből. Ha ennek okát keressük, nemcsak abban találjuk meg, hogy az I. K. E. munkája nagyobb lendületű annál, hogy a régi szervezet ki tudná elégíteni s biztosítani tudná fejlődését, hanem abban is, hogy az az erő, amelyik a szervezetben a munkát végzi, vagyis a theológus ifjúságnak az a része, amelyik az I. K. E. szellemével egyetértve, azért dolgozik, nem képes az I. K. E. feladatainak eleget tenni. Ami pedig az okok közt a legfőbb, az abban van, hogy azok, akik az előbb említett hiányt pótolni tudják s ezt elszántan akarják is, ezek olyanok, kik theológiai tanulmányaikat elvégezték, vagy más tanulmányi ágon vannak. S ezek munkájukra más területet nem találva, Ifjúsági Ker. Egyesületünknek segítségére jöttek. Vezetőségünk ezt látva, ez év elején az átszervezéshez szükséges lépéseket meg is tette. Eredményről azonban rajtunk kívül eső akadályok miatt nem számolhatunk be. Ha ez új szervezet nincs is meg, azért az I. K. E.-t ez évben két új csoport erősítette. Egyik a senior osztály, másik a helybeli tudomány egyetem ref. hallgatóiból alakult csoport.

Ezek után reátérek részletes beszámolómmra. Az 1926. okt. 12-én tartott alakuló közgyűlésünk a tisztikart a következőké-

pen választotta meg Elnök lett Dr. Imre Lajos theol. tanár alelnök Borbáth Dániel; főtitkár: Sass Kálmán. A választmány tagjai Bitai Zoárd, Cirják Károly, Fülöp Ferenc, Benedekfy Dániel, Nagy Zoltán, Vajda István, Kovács Sándor, Szőke Sándor theológusok, Laczka József gyógyszerésztan hallgató, Borbáth Samu joghallgató. Bibliaköri titkár Fekete János; missziói titkár: Mátyás László; szociális titkár: Pálffy Károly; jegyző Kovács Zoltán; pénztáros Páncél Dénes; ellenőr: Kovács István, Romániai Ker. Diákszövetségi megbizottak Vajda Gáspár és Kovács Zoltán, levelező Deák Judith. A fenti tisztviselők mellett a választmánynak tagjai még M. Nagy Ottó, mint az Ifjú Erdély felelős szerkesztője s Kiss Bertalan, mint az Ifjú Erdély kiadóhivatali főnöke. A többi hivatalokra a választások a következőképen történtek iratterjesztő lett Oroszlán István, aliratterjesztők Gellért Zoltán és Albu Dezső. Az Élőkönyvek terjesztői Gavallér Lajos, Kádár Imre és Kántor Dezső Az Ifjú Erdély kiadóhivatali titkára Molnár Károly, főpénztárosa Cell Benjámín, alpénztárosai Tunyogi András és Eördögh József. Későbbi választmányi gyűléseken a felállított könyvtárosi állásra Szücs Jánost, a tanuló olvasó- és játéktér meg- gazdájává Kovács Zoltánt választottuk meg.

Az egyes munkakörök munkáiról a következőkben számolhatunk be.

A *bibliaköri* munka ugyanazon mederben folyt, mint az előző években. Öt csoportban önként jelentkezett tagok számára minden szerda este 8 órakor bibliaórát tartottunk, melyeken testvéri közösségben az Igét tanulmányozva személyes és lelkipásztori munkánk kérdéseit beszélgettük meg. A csoportok vezetését ez évben is tanáraink voltak szívesek vállalni. Minden csoportban volt egy alvezető is, aki havonként beszámolót terjesztett be a bibliaköri titkárnak. Az egyes csoportokba 15—38 tag iratkozott be. Általában a feliratkozottak 50—60%-a látogatta az összejöveleteket. Megbeszélésre került az első csoportban a Kolosse-levél, a másodikban a II. Kor. levél, a harmadikban János ev. 1—9. része, a negyedikben a Gal. levél és Joel profeciája, az ötödikben a Gal. levél és Ezsaiás 54—59. fejezete. Két csoport a bibliaóra után rendszeresen, egy csoport pedig havonként egy imaórát tartott.

Bár voltak hiányosságaink, mint a tagok aránytalan megszólása, egyes körökben a tagok passzív magatartása s a ren-

detlen látogatás, azért sokan vannak, kik ezekre az órákra meggazdagodva s hálásan gondolnak vissza.

Misszió körünk végezte ez évben is a munka leggazdagabb részét.

E munkánk eredménye, hogy több évi próbálkozás után az idén megalakult az egyetemi hallgatók bibliaköre. Egy éven át végzett életteljes munkájukról később fogok szólni. Az, ami munkánk igazi gyöngye, az a közsépiskolai missziói munka, mely ez évben is fejlődést mutat. Egyházkerületünk által beállított belmissziói utazó titkár segélyével e bibliakörök rendbentartása s irányítása sokkal rendszeresebb volt. Az utazótitkár e bibliakörök nagyrészét meglátogatta, a régieket átszervezte s több helyen újakat állított fel. Statisztikája szerint 12 városban 40 középiskolás bibliakör működik 470 taggal. 4 városban 4 inas bibliakör 80 taggal s végül 5 faluból 5 földmives bibliakör 70 taggal csatlakozott mozgalmunkhoz. E bibliakörökkel a kapcsolatot a látogatáson kívül, az egyes bibliaköri titkárok jelentései, baráti levelezés, az Ifjú Erdély útján, de legfőképpen a konferenciákon tartjuk fent. Két ifjúsági konferenciáról számolhatok be, egyiket Sáromberkén tartottuk 1926. jul. 11—19-ig, a másikat Nagyváradon 1927. ápr. 20—24-ig. E konferenciákon míg egyfelől a fiúk nagyrészt megtalálják mindazt, ami egy cserkész táborozás jó oldala, másfelől a lelki megerősödés napjait élik át. Felfegyverkezve térnek vissza az egyházunk s ker. ifjúsági mozgalom iránt közönyös vagy ellenséges indulatú diáktársaik, s némely tanáraik, vagy inastársaik közé, hogy ott öntudatos elszántsággal harcoljanak Krisztus királyságáért. E konferenciákon s más alkalmakon az ifjúság beszélgetései, tusakodásai alapján mai lelki életüket látva, az a meggyőződésünk, hogy e missziói munkáknak létjogosultsága van s az ifjúsági mozgalmak között első helyen kell állnia.

Misszió körünk munkája közt említem meg azt is, hogy tagjaink közül többen vezettek ez év folyamán is a helybeli ref. kollegiumban s más iskolákban s inasok közt bibliakört s vasárnapi iskolát.

Szociális körünk, mely eredetileg programjába szociális kérdések megbeszélését, másfelől pedig a gyakorlati szeretet munkát vette fel, ez évben engedett annak az előző években többször hangoztatott kívánságnak, hogy inkább gyakorlati

munkát végezzen, mert a szociális problémák tanulmányozása az előző években a részvétlenség miatt többször csődbe jutott. Így e kör ez évben csak két megbeszélést tartott. Gyakorlati munkájában a kisebb szeretet munkák közül kiemelkedik a vakokkal való foglalkozás. A vakok intézetében 16 magyar, ref. vak fiúval heti 4—5 órát foglalkoztak e körben munkát vállalt tagok. Vasárnaponként templomba vezették s közülük hetet konfirmációra is előkészítettek. E munka nagyrészt a kör titkára mellett Kolumbán Bendeguz végezte.

A szociális kör munkájának másik részét a missziói körrel együtt rendezett vallásos estélyek alkotják. Kolozsvár templomaiban vasárnap d. u. rendeztük ezeket, melyek programmjain a magyar reformáció kiemelkedő alakjait ismertettük. Szociális körünk május 1-én egy kirándulást is rendezett.

Negyedik munkaágunk az *iratterjesztés*, mely mint az előző évben, úgy most is ker. építő iratokat s ker. szellemű szépirodalmi könyveket terjesztett. Ez évben sokkal nagyobb lendülettel dolgozott, úgy, hogy ez évi forgalma 120.000 leit tesz ki. A múlt évben „Élőkönyvek“ című könyvsorozatban ifjúsági építő iratok kiadását kezdtük meg. Ez évben 6-ik szám alatt Williams György élet- és jellemrajzát adtuk ki.

Ifjúsági lapunk, az „Ifjú Erdély“ ez évben is havonta jelent meg, dacára annak, hogy a szerkesztőség az illetékes írók pártfogásának nélkülözése miatt, a kiadóhivatal pedig a nagyszámú 1—2 éves hátralékos előfizetők miatt válságos időt élt át. Az előző évfolyamokban állandóan szaporodott az előfizetők száma, az idén 300—400 példánnyal kellett kevesebbet nyomtatni. Szerkesztőségünk az év folyamán egy irodalmi estélyt is rendezett Kolozsvárt.

Következő munkaágunk a *diákszövetséges* munka. Egyesületünk, mely a Romániai Ker. Diákszövetség három alosztálya közül a bukaresti és jásii román alosztály mellett a magyar alosztály, e két testvér egyesületével ez évben is szoros kapcsolatot tartott fenn. A gyakori levelezés és személyes találkozás mellett több alkalommal küldtünk s kaptunk a munkáról jelentést. Ez egyesületekkel szokásos évi konferenciánkat Piatra-Neamț-ban tartottuk a múlt év aug. 22—30-ig, hol román egyetemi hallgatók s magyar teológusok s egyetemi hallgatók testvéri megértéssel konferenciáztak az evangélium szellemében. Ez évi törcsvári konferenciánkra az előkészítő munkálatokat

már végezzük. E szövetségen keresztül vagyunk tagjai a Ker. Világdiákszövetségnek, melynek genfi központjával ez évben is több levelet váltottunk s a stájerországi Aigen-ben rendezett dél-kelet európai konferenciáján két kiküldöttel képviseltettük magunkat.

Hasonló kapcsolatot tartunk fent a budapesti M. E. K. D. Sz.-el s a Soli Deo Gloria ref. diákszövetséggel. Az Erdélyi Leánydiákszövetség vezetőivel egyesületünk vezetői minden második hétfő este közös biblia- s imaórát tartottak s munkánk kérdéseiről beszélgettek.

Pénztárunk állása a következő

év végén készpénz — — — 3506'85 b.
követelés — — — 26022' — „

Ez összeghez járul iratterjesztésünk tiszta jövedelme, mely még nem állapítottat meg.

Két újításról is beszámolhatok. Az első a *tanuló-, olvasó- és játéktermünk* felállítása. A nt. igazgató úr jóvoltából kaptuk e helyiséget, melyet úgy rendeztünk be, hogy silencium ideje alatt tanuló-szoba, este s vasárnap olvasóterem. A tanuló-szoba beállításával alkalmat adtunk a nyugodt tanulmányozásra azoknak, kik rossz lakásviszonyaink miatt nélkülözték azt. Olvasótermünkben az Ifj. Egyesülettől kapott 20 drb erdélyi politikai, irodalmi s egyházi lapok mellett a könyvtárnak, az Út-nak s Ifjú Erdély-nek járó külföldi lapok voltak találhatóak. Játéktermünkbe a játékok egyrészét Chisholm Róbert lelkész úrtól kaptuk ajándékba. Az olvasó- és játéktérmet az egyetemi halgatók is rendesen látogatták.

A második újítás a *könyvtár* felállítása. Pár év óta lezárt könyvtárunkat ez évben felelevenítettük s fejlesztettük, 50 drb. könyvet vettünk át, melynek nagy része missziói munkánk szakkönyvei. Állományunk ez évben 34 drb.-bal szaporodott ajándékozás útján. A legtöbb s legértékesebb ajándékokat a M. E. K. D. Sz. adta. Több füzetet adott a Világdiákszövetség is. Az adakozók között ott van a Soli Deo Gloria is.

Beszámolóm végére hagytam két új csoportunkat.

1926. okt. 6-án alakult meg *seniorosztályunk* főiskolai tanulmányaikat bevégzett I. K. E. tagokból. Célul a volt I. K. E. tagok összetartását s az I. K. E. munkájának támogatását tűzték ki. Egyes tagjai már most egyes helyeken jelentős munkát végeznek. A kezdet nehézségeivel küzdő osztály ez évben

körlevelekkel tartott fenn kapcsolatot tagjai közt. Tervbe vett senior konferenciánktól várjuk e jelentős osztály erőteljes megindulását.

Második új csoportunk az *egyetemi hallgatók csoportja*. Évek óta próbálkoztunk e csoport megszervezésével, míg végre egy pár megnyert tag segítségével sikerült is. Mindig fájdalom töltött el, mikor láttam, hogy Magyarországon, Bukarestben, Jasiban s külföldi testvéreinknél orvostanhallgatók, jogászok s más fakultáson levő hallgatók végzik azt, amit itt csak teológusok. Most örömmel érezzük magunk mellett e testvéreinket is. E csoport szeptemberben alakult. Vezetését dr. Tavasz Sándor professzor úr volt szíves vállalni. Minden péntek este összegyűltek a leány s fiú hallgatók s Mk. evangéliumát beszélgették meg. A tagok közül egyesek más munkában is részt vettek. Bár több olyan összejeövetel volt, melyen 20—30 közt volt a tagok száma, mégis igazi tagnak csak 12-öt tarthatunk, kik az összejeveteleket rendszeren látogatták. E csoportunknak jóvendője van, mert állandóan frissíteni s erősíteni fogja középiskolás bibliaköreinkből jövő diákság.

Ez a mi munkánk, de ahogy minden ilyen munka nem önmagáért van, ez is túl utal magán. De ez az eredmény most még nem látható. Azok azonban, kik együtt vannak ezzel a középiskolás, teológus, egyetemi hallgató diáksággal, inas s fölmíves ifjúsággal s figyelik e munka nyomán alakuló lelki életüket, azok előtt fel-fel villan e munka eredménye: egyházunk új képe. De eljön egy idő, mikor mindenki előtt világos lesz annak a munkának eredménye, melybe ez évi munkánk is beletagolódott. Amikor ezek az ifjú lelkek, kiknek életében élő valósággá kezd válni Krisztus, jövőben egyházunk munkás, vezető tagjai lesznek, amikor a hivatalnok pap helyén hittelt lelkipásztor lesz, s annak a sok világinak helyét, kiknek nem volt alkalmuk Krisztussal való igazi találkozásra s ezért közömbösek egyházunk s vallásunk iránt, olyan világiak fogják elfoglalni, kik úgy égnék s lobognak az egyházért s Krisztusért, mint mai legjobb papjaink, akkor a mi üres társadalmi intézményes egyházunk igazán Krisztus teste lesz.

Hálát kell adnunk Istennek, hogy ezt a munkát ilyen szent eszköznek választotta.

Borbáth Dániel
e. i. alelnök.